

MOTERIS

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1972. 3

gegužė
birželis

T U R I N Y S

M. Slavėnienė	Mūsų šeima	2
S. V.	Sapnas	5
D. Sadūnaitė	Paplūdime; Pavasaris sugrižo; Baldai (eil.)	6
R. K. Vidžiūnienė	Draugystė	7
Z. Tenisonaitė	Viduramžių poetė Hadewijch	11
Hedewijch	Keturi gamtos reginiai (eil.)	12
D. Petrutytė	Vaiko auklėjimas	13
P. Varis	Mažo augalėlio ilga istorija	15
J. Narūnė	Audėjėlė (eil.)	17
• Knygos	A. Malakūnienė — Knyga kryžkelėje	18
• Šeima ir auklėjimas	P. Alšėnas — Gyvenimiškais klausimais	19
	T. B. Mikalauskas — Motinos šypsena	19
	B. Vytienė — Rovėjos diena	20
	I. Milukienė — Mokykime jaunuosius	20
	G. Krivickienė — Poniai Nixon 60 metų	21
	.....	22
• Moterys pasaulyje	Veda I. Kairienė	25
• Madų ir grožio pasaulis	Veda A. Yčienė	26
• Gyvenamoji aplinka	Veda L. Murauskienė	27
• Šeiminių kampelis		

ILIUSTRACIJOS

H. Žmuidzinienė	Gėlės	1
A. Sutkus	Senovinės vaisės	3
— “ —	Šeimynėlė	4
V. Kalinauskas	Iliustracijos	6
L. Paškauskaitė	Iliustracija	6
F. Ruščicas	Pavasaris	8
H. Žmuidzinienė	Mergaitės	9
V. Valius	Motina	10
V. Kalinauskas	Iliustracija	11
Gruenewald	Gėlės (detalė)	12
D. Tarabildienė	Žmogaus gimimas	13
D. Tarabildienė	Saulės dovanos	14
P. Ilgūnas	Audėjėlė	17
A. Mačiulis	Exlibris	18

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1972 m. Nr. 3 (87)

REDAKCINĖ KOLEGIJA

NORA KULPAVIČIENĖ

redaktorė

ZUZANA DAUGVAINIENĖ

kalbos taisytoja

ZITA DIDŽBALIENĖ

korektorė

skyrius veda

A. YČIENĖ, I. KAIRIENĖ, E. KRIKŠČIŪNIENĖ, L. MURAUŠKIENĖ

BRONĖ PABEDINSKIENĖ

administratorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada.

Spaudė “Žiburių” spaudos bendrovė, Toronto, Ontario. Prenumerata metams \$5.00; garbės prenumerata \$10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautą medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1972 m. Nr. 3 (87) Printed by “The Lights” Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1972

Nr. 3 (87)

GELES

H. ŽMUIDZINIENE

MŪSŲ ŠEIMA

(Iš rašomų atsiminimų apie Putiną)

M. SLAVENIENĖ

Tėvas. Gal dėl to, kad mūsų tėtė kilęs iš buvusiųjų Ivoniškių dvaro baudžiauninkų šeimos, nors pats baudžiauninku jau nebuvęs, savo charakteriu buvo “kietas”, atkaklus, dažnai šurkštokas, bet ambicingas, visomis jėgomis siekias savo šeimai gerbūvio, siekias tam tikros socialinės augštumos.

Pilotiškių sodžiui išsiskirsčius į vienkiemius, tėti, visai jaunam teko perimti viensėdijos kūrimo ir ūkininkavimo visus rūpesčius. Ir dabar, mintimis grįždama į anąją, tolimąją savo tėviškę, tarsi vėl susitikdama akis į akį su savo tėvu jaučiu jam nepaprastą pagarbą ir dėkingumą už jo tą širdies ir sielos auką, kurią jis sudėjo ant mūsų šeimos židinio. Tik tėvo tvirta valia, jo dideliu darbštumu, jo intuityviu tikrųjų vertybių supratimu ir jų siekimu Pilotiškių Mykolaičiai galėjo išsilaikyti toje nepašlijusioje lygmėje iki naujoji vergovė okupantui vėl pradėjo Lietuvos naikinamąjį darbą.

Anuometinio Lietuvos, kiek labiau pasiturinčio, sodiečio didžiausias troškimas, didžiausia ambicija – vieną iš savo sūnų, jeigu jų turėjo, matyti Dievo tarnyboje prie altoriaus. Tokias svajones puoselėjo ir jaunesni Mykolaičiai. Nuo “gaspatoriaus” – šeimnininko, nuo “namų galvos” priklausė tų svajonių realizavimas. Išleisti sūnų į kunigus tuometinėse žemės ūkio sąlygose buvo milžiniškas užmojis. Didelė klūtis siekti mokslo tuometinėje caristinėje Lietuvoje – retas mokyklų tinklas. Taip ir Pilotiškių kaimui artimiausia pradinė mokykla buvo Gudeliuose – trys kilometrai kelio. Rudenį ir pavasarį vaikams nubėgti tuos tris kilometrus – vienį juokai. Bet žiemą! Kai laukai ir keliai užversti pusnėmis, kai nuo kieto šalčio pajūsta kojų ir rankų piršteliai, kai baltas šerkšnas užlipdo blakstienas... Silpnesnės sveikatos vaikui – tikra pražūtis. Mūsų Vincukas buvo vienas iš tų silpnųjų. Užtat tėtė kinko sarkūną į rogeles ir įsidinėš šiltai “įgūzotą” sūnelį veža kasdien į mokyklą. Pamokoms pasibaigus vėl važiuoja jo parsivežti. Nors laikinai ir buvo Vincuką apgyvendinę žiemos metui vienoje Gudelių vargingoje trobelėje, bet ten, dėl blogų gyvenimo sąlygų, dėl blogos priežiūros Vincuko sveikatėlė dar labiau susilpnėjo ir vėl turėjo tėvas jį vežioti iš namų. Kai po dvejų metų lankymo Gudelių mokyklą, Vincukas, savo močiutės globoje, buvo apgyvendintas Marijampolėje, kur tėvė pradžiūmoksli, o vėliau įstojo į gimnaziją, mūsų tėtė turėjo nerečiau kaip kas dvi savaites važinėti 22 kilometru negrįsto kelio į Marijampolę veždamas Vincukui su močiute maistą, patikrinti ar jiems ko nors netrūksta. Tėvas kantrus, niekad nenusiskundžia dėl tų kelionių sunkumo, nedejuoja. Visada giedrioje nuotaikoje, dar prieš aušrą žiemos metu išvažiuoja iš namų, dar giedresnėje, vakarinių sutemų gaubia-

PIETA

LIET. LIAUDIES MENAS

mas, apšerkšnijusiais antakiais ir ūsais, parvažiuoja namo. Negaila pastangų, nebojama vargo, kad tik sūnus galėtų siekti aukščiau, galėtų kilti į šviesą. Geroje nuotaikoje grįždavo tėvas iš Marijampolės dėl to, kad matė: Vincuko miestas negadino, kad jį kiekvieno atsilankymo metu rasdavo rimtą, užsiėmusį mokslu, kad nebuvo prieš jį nei kartu gyvenančių draugų, nei močiutės, nei mokytojų nusiskudimų. Tėtis nuvažiavęs į Marijampolę, net žiemos metu, neužsukdavo į kokią karčemėlę “apsišilti”. Buvo blaivininkas, degtinės visai negėrė, o alaus – vieną stiklą prie kompanijos.

Ir vėliau – daug daug vėliau nuo to laiko, kai tėtė Vincuką vežiodavo į Marijampolę ir pas jį važinėdavo – jau Lietuvai esant nepriklausomai – kai mudu su Juozuku, jauniausieji Mykolaičių vaikai, mokėmės Prienų “Žiburio” gimnazijoje, kai jau ir tėtės pečius slėgė nemaža amžiaus naštelė, jis vis su tokia pat kantrybe ir pasišventimu vežiodavo mus į Prienus ir iš Prienų 18 kilometrų, ir taip pat kas dvi savaitės atveždavo mums maistą. Tėtė vis būdavo toks giedras, gerai nusiteikęs, nesusiraukdavo, jei ir pinigų paprašydavome. Jo charakterio ryškiausi bruožai buvo kilnumas, darbštumas, aukojimasis ūkiui ir šeimos gerovei.

Tačiau reiktų sutikti ir su tuo, kad tėvas savo šeimos narių tarpe dažnai būdavo ir rūstus, ir gerokai pasikarščiuojantis, ir užsispyręs, ir nenuolaidus – nesukalbamas. Bet ar tai nebus, daugiau ar mažiau, bendrinės mūsų kaimiečio-ūkininko ypatybės? Kai pasidairai po tuos Lietuvos didesniusius, geriau stovėjusius ūkius, ir pasižiūri į jų šeimnininkus, tai supranti, kad tik per didelį kietumą, darbštumą, griežtumą to buvo pasiekama. To reikalavo tuometinės gyvenimo sąlygos, to reikalavo žemdirbio dalia. Tuo metu kaimo žmogaus charakteris formavosi be jokios

rafinacijos, be mokyklos auklėjamosios įtakos, nes mokykla, caristinė mokykla, buvo taip pat šiurkšti, net žiauri. Ir kai mūsų šeimoje iškildavo, nors labai retai, didesnės buitinės problemos, ir dėl to aštresni ginčai, ir tokios didelės šeimos kiekvienas narys norėdavo įrodyti savo "teisybę", tai tėvas atmosferai atslūgus, ir pasakydavo: "Kai žmogus supyksti, tai rodo pirkęs žodį kitam mestum". Bet tėvas kartais būdavo ir subtiliai jautrus. Atsimenu, vienų Kalėdų atostogų tėtė rogėmis mane vežėsi iš Prienių namo. Pasakojo apie namus. Neseniai gavę Vincento laišką, kuris ypač pradžiuginęs mamą. Vincentas parašęs retai. "Bet prieš šventes – kalbėjo tėtė – įvyksta lyg koks širdžių sujudimas. Vieni apie kitus daugiau pagalvojame".

Samdytieji darbininkai, nuolatiniai ar laikini. Pilotiškių Mykolaičiu nesiskųdavo, pas jį mielai eidavo. Neteko nugirsti, kad tėtė būtų kada juos aprėkęs, kėlęs prieš juos balsą. Rugiapjūtės metu leisdavo kirtikimas ir grėbikėms "popietę" – valandą pailsėti. Šią poilsio valandą kirtikai išsitiesdavo sodelyje medžių pavėsyje, o grėbikės susikardavo į vyšnias pasi-vyšniauti. Tėtė darbininkams atlygindavo labai sąžiningai: pinigų atskaitydavo tuojau, be delsimo, o jei būdavo susitarta "natūra" – javais ar kuo kitu – tai dar ir "magaryčių" (papūdo) pridėdavo.

Motina. Mama buvo kitokia. Ji niekad savo "karštumo" ir tokio pykčio, kad "pirkus žodį kitam mestum", neparodydavo. Ginčo atvejais tik išryškėdavo jos moteriškosios ypatybės – susigraudinus, negalios apimta, apsvėrkdavo.

Mamos kilmės kamiene – Garbų giminėje – baudiškinų, rodos, niekada nėra buvę. Mamos sene-

liai – Motiejus ir Jurgis – ir sesuo Marytė, ištekėjusi ir visoje Garbų giminėje tarsi buvo galima jausti lyg kažkoks dvasinis aristokratiškumas. Mamos du broliai – Motiejus ir Jurgis – ir sesuo Marytė, ištekėjusi į Igliaukos parapiją už Gumausko, kiek tik juos atsimenu, būdavo visada ramaus, draugiško nusiteikimo, kalbėdavo nuosekliai, pagalvodami – visada labai taktiški. Mūsų mama šių būdo savybių taip pat turėjo. Ji sutikus pažįstamą žmogų, kad ir savo kaimynę-draugę, niekad nesiskubindavo pirma pati išsisakyti. Ji geriau patylės, paklausys, ką kiti kalba. Apie save ar savo šeimą kalbėti jai būdavo lyg ir nedrašu, o jei kada tekdavo daugiau ką pasakoti, varžydavosi, rausdavo. Gal dėlto mama nelabai mėgdavusi susitikimus su žmonėmis, mėgdavo tūnoti pati savyje užsisklendusi. Ji nebuvo mėgėja kaimo kūmučių susibūrimų, traškių kalbų ir apkalbų.

– Vis tik visoki išradinėjimai apie kitus ir apie kitus. Tokios kalbos – man tai nei šis, nei tas. Kas man rūpi kaip kiti gyvena. Gyvena – tegu sau gyvena, – kartais mama pasisakydavo man savo pažiūrą į kaimo moterėlių tuščias poringas.

Mama viena sau turėjusi daug apie ką galvoti, mąstyti, svajoti. Jos paprastoje sodietės dvasioje minčių gimdavę nepaprastų, įdomių, retų.

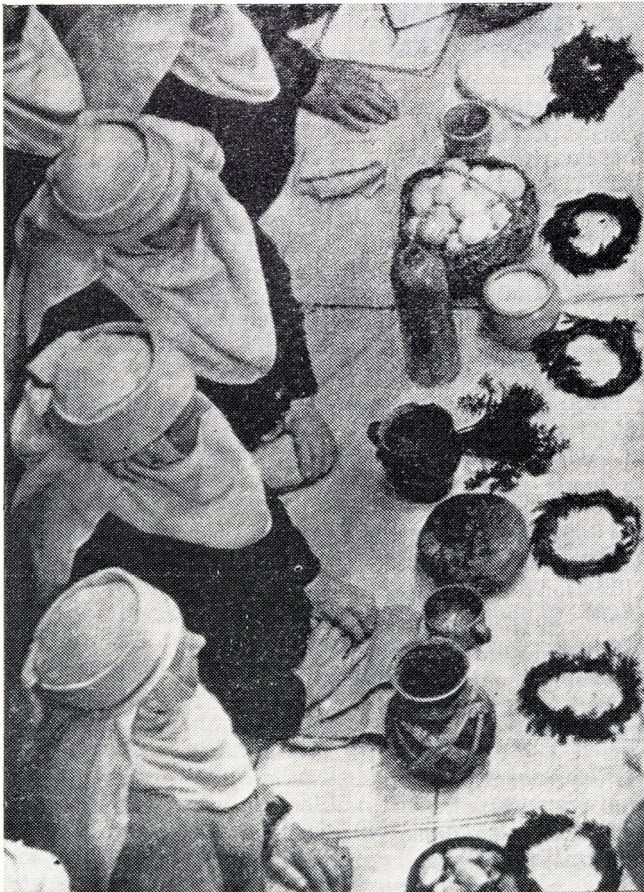
– Kad aš galėčiau surašyti viską, kas mano galvoje yra – pasakė ji man kartą.

Mama buvo jautri, gili, rūpestinga. Kiekvieną darbą stengėsi atlikti kiek galima geriau, ir darbai jai sekėsi. Jos lininis ar vilnonis verpalas būdavo nepaprastai plonas, lygus. Todėl jos austos drobės, kai gerai išbaldavo saulės spinduliuose, prilygdavo kone pirktinėms. Atsimenu, mama, gal 1934 metais, priverpė daug gražių lininių siūlų gerosioms (svečių stalui užtiesti) staltiesėms austi. Iš jų kelios, su mažosiomis servietėlėmis, turėjo būti skirtos Vincentui. "Tai bus jam nuo manęs ilgas atminimas, tai bus jo kraitis", – kalbėjo mama, kai gražiai sumagstytas siūlų tolkas rengė nuvežti Šilavoto garsiajai daugianyčių audeklų audėjai. Nuvežė. Audėja išaudė mamos parinktais raštais. Bet kai staltieses mama parsivežė namo ir jas gerai apžiūrėjo, staigiai susigraudino. "Žiūrėkite, ne visos staltiesės iš mano verptų siūlų išaus-tos! Nuo čia audeklas jau kitoks, ne toks lygus, ne toks plonas, be blizgėjimo! Audėja siūlus apmainė!" – ir mamos akyse suspindo ašaros. Mama buvo teisi: staltieses ne iš jos siūlų tikrai buvo pastesnės. Tačiau Putinas, jas gavęs kaip mamos dovaną, visas lygiai brangino. O ir ne viena akylesnė Putino vieš-nelė, tarp kitų svečių sėdėdama prie vaišių stalo, atkreipdavo dėmesį į puikias namų darbo staltieses.

Mama buvo akylė, pastabi, gera, švarą mylinti šeiminkė. Maistą gamindavo labai rūpestingai, skaniai. Gudelių vienas klebonas, jos šeiminkės liudijimu, sūrius valgydavęs tik Pilotiškių Mykolaitienės darytus. Tas pats klebonas kalėdodamas Pilotiškių kaimą, pietus taip pat tik Mykolaičių namuose užsakydavo. Savo šeimoje mama buvo tvli, švelni – be įsakinėjimų, be "komandų davinėjimo" taip saviems, taip samdinėms-tarnaitėms. Gal dėlto samdiniai išbūdavo pas mus po keleris metus. Tačiau mama buvo "su charakteriu". Ji atkakliai laikydavosi savo planu, savo užsibrėžtų siekimų. Ji, nors tylutė ir kukli, bet sugebėjo stovėti šeimos vadovaujamoj rolėj. Jos visi klausė ir kiek pribijoję... Ypač buvo griežtoka visoms trimis savo dukrelėms. Žiūrėjo, kad nevaikštinėtų kur nereikia, kad neuliatų kaimo gužynėse. Užtat vyriausioji, Elzytė, net ir vedybinių amžiaus susilaukė neišmokusi šokti. Besiartinant jos vestuvėms,

SENOVĖS VAIŠĖS

A. SUTKUS

mama pati būsimą nuotakėlę, nusivedusi į kluoną, ant "grandymo" mokė valcių suktis... Pati mama buvusi puiki šokėja! Ir "gužynes" lankydavusi. Džiugi šypsena papuošdavo jos veidą pasakojantis, kaip bernai dėl jos varžydavęsi, kaip jai būdavę smagu šokti...

Mama buvo griežta, didelių reikalavimų, labai pamaldi, esketiška, bet visi ją mylėjome dėl jos didelio pasišventimo šeimai, dėl jos geraširdiškumo ir duosnumo vargdieniui. Nė vienas elgeta, užsukęs į mūsų namus, neišeidavo negavęs "uždarelių" – lašinių ar kitokios mėsos bryzelį.

Mama darė nemažą įtaką visai mūsų šeimai. Mes nuo pat mažens buvome jos rikiuojami į tam tikrą gyvenimo vagą. Jos įsitikinimai, jos taip vadinamoji linija, jos gyvenimiškų vertybių supratimas savaime liejosi į mūsų dvasią.

Tėvų išorės charakteringi bruožai: Tėtė – vidutinio ūgio, stambokas, sveikos komplekcijos, apyšviešiais plaukais, aukštos kaktos, mėlynų akių, nedidelės nosies, vešliais ūsais. Anot mamos, kai ji rengėsi tekti už Juozo Mykoliaičio, jos draugės sakiusios "gauni gražų vyrą". Gi pati mama – aukšta, plona, visada kiek liguista, tamsiaplaukė. Nelabai taisyklingų veido bruožų: kiek perstambia nosimi, persiauromis lūpomis, tačiau gražiomis, taip pat kaip ir tėtė, mėlynomis akimis. Visada malonia, simpatiška veido išraiška. Mama buvo išskirtinė, nebūdingos kaimietėms

mergaitėms, grakščios, lengvos eisenos. Rengėsi nors kukliai, bet skoningai.

Motina tikrai namažai patyrė vargo ir sielos kančių savo gyvenimo kelyje. Rūpestis dėl savo vaikų gerovės, dėl jų ateities, dėl jų "sielos išganymo" – buvo jos niekad neatstojantis gyvenimo palydovas. Visą savo amželį buvo apysilpnės sveikatos ir mirė be eidama septyniasdešimtuosius metus pakąsta džiovos. Putinas apraudojo savo motiną eilėraščiu "Motinai".

Stai keli posmai iš to eilėraščio:

*Tas vakaras, kaip krištolas,
O tolyje varpai.
Tokį, motute, vakarą
Ir tu mane supai.*

*Pro langą saulė leidosi
Pašvaiste ugnine, –
Tu poterį kalbėdama,
Meldeisi už mane.*

*Paskui atėjo sūtemos,
Juoda rudens naktis.
Per naktį alpo motinos
Nerimstanti širdis.*

*Ak, rodos, vakar užvakar,
Motut, mane supai,
O štai tą tylų vakarą
Tau skambina varpai.*

SAPNAS

S. V.

Galingas plieno paukštis, pakilęs iš tarptautinio New Yorko aerodromo, pasuko į rytus ir skrido tiesiai per Atlantą. Keleiviai dairėsi vieni į kitus, į pažįstamus ir nepažįstamus, tartum kažko bijodami. Man kėdė pasitaikė gauti prie pat lango, todėl dar gana ilgai galėjau gėrėtis saulutės spinduliais, besileidžiančiais į mėlynuojančio vandenyno bangas. Jaučiausi labai neramiai, kartais net nusvaigdavo galva, o krūtinėje prasisiverždavo kažkoks spaudimas su skausmais.

Staiga pradėjau abejoti ir klausti pati save: "Ką aš darau? Juk aš važiuoju į Lietuvą, bet ar aš tai galiu daryti?" Jau praėjo 25 metai, kai palikau gimtuosius namus, ir tik dabar pasiryžau aplankyti. O aš taip svajoju kiekvienais metais sugrįžti.

Tačiau gal aš kuo nors prasikaltau prieš juos? Gal aš juos nuskriaudžiau? O gal jie dėl manęs nukentėjo? Tuoj po karo aš jiems buvau tikrai labai reikalinga, nes aš tada buvau jauna, stipri ir galėjau daug jiems padėti.

Gal aš, kaip tas Lazdynų Pelėdos klajūnas Janulis, kuris važiuo į Ameriką laimės jieškoti, bet nerado. Praradęs sveikatą, grįžo atgal į tvynę, bet mirė pakelėje, nepasiekęs net savo tėviškos sodybų. Gal ir aš, kaip tas klajūnas, grįžtu po daugelio metų į namus tik numirti. Tačiau kažkokia vidinė jėga ir viltis mane žadino ir stiprino. Aš tik galvoju, kaip su visais susitiksiu ir ar juos atpažinsiu. O jie manęs irgi visi laukia. Mama ir brolis rašė, kad nieko nevežčiau, nes jie nori tik mane pamatyti, ir tai jiems bus gana.

O aš jiems vežiau gražiausias ir brangiausias dovanas. Aš jiems vežiau auksą, sidabrą, kristalą, koralus, perlus ir deimantus. Aš juos visus norėjau apdovanoti taip, kaip dar niekas pasaulyje nieką nebuvo apdovanojęs, nes jie pasiliko namuose saugoti gimtosios tėvų žemės.

Lėktuvas suko paskutini ratą viršum Vilniaus — bažnyčių bokštų ir Panerių kalnelių. Aš pamačiau aerodrome įvairiausių spalvų gėlių jūrą. Tiek daug buvo susirinkusių mūsų sutikti. Lipdama iš lėktuvo, aš dairiausi neramiai, bet saviškius atpažinau iš tolo.

Kai aš stovėjau prieš juos nustebusiom akim, jie visi tiesė rankas pro mano galvą ir rodė šaukdami:

— Ana! Tai ji! Tai ta, kuri dabar lipa iš lėktuvo!

Tai ta, kuri eina į mūsų pusę!

Aš nebeiškenčiau ir surikau:

— Mama! Aš čia!

Senutės veidas apsigaubė rūpesčiu ir giliomis akimis ji ilgai žiūrėjo į mane. Paskoi lėtu balsu pratarė:

— Vaikeli, kad aš jūsu nepažįstu...

Tuomet aš pradėjau šaukti, kad tai aš čia tikrai esu, o ašarų sriautas aptemdė mano akis. Tada pravrko graudžiu raudų balsu sesuo:

— Dieve! Nepažinome!

Tada ašėjau su jais per gatves ir aikštes Vilniaus senojo miesto srindiniu. Mes sustojome prie Aušros Vartų, lipome į Gedimino kalną... O Kaune tos pačios gatvės, kaip aš jas palikau: Laisvės alėja, Gedimino, Donelaičio, Aukštaičių, Žemaičių, Aušros ir kt. Aš buvau tokia laiminga ir stipri, nes mano kojos lietė Lietuvos žemę, aplaistytą krauju ir ašaromis.

MOČIUTĖ

O Nemunas taip kaip ir seniau tykiai tekėjo į marias. Mūsų visas būrys ėjome liepų alėja, o dangus buvo kaip žydintis linų laukas.

Ir kai aš turėjau grįžti atgal į lėktuvą, aš mačiau pro rūką tik jų siluetus. Paskutinį kartą jie man mosavo baltomis nosinėtaitemis ir šaukė:

— Atvažiuok vėl kada! Nelauk taip ilgai! Dabar jau mes tave pažinsime!

O kai milžinas lėktuvas atsiplėšė nuo Vilniaus aerodromo tako, aš pamiršau sutvirtinti savo kėdės diržus. Tada mane smarkiai sutrenkė, ir aš pabudau.

Prie mano lovos stovėjo gailėstingoji sesuo ir tikri- no kairiosios rankos pulsą.

— Kaip jaučiatės? Gana ilgai miegojote. Liga jau nugalėta. Dabar tik ilsėkitės ir stiprėkite.

— O aš sesele, sapnavau, kad buvau Lietuvoje, bet jie manęs nepažino... Gaila, kad tai buvo tik sapnas.

* * *

KAPINĖS LIETUVOJE

PAPLŪDIME

Saule,
tu sakai,
jog myli –
mano rankas,
kojas.

Galvą,
liemenį...

Kaip kad myli
bangą –
Vandens lašą,
žolę,
akmenį myli – – –

tu sakai, tu sakai –
tu vadini mane
savo bičiule.

PAVASARIS SUGRĮŽO.

1.

Dangus
ir saulė –
vaiko ranka
nudažyti.
(Srenda gervės!
Srenda gervės!)

2.

Sode –
(ir vėl)
gėlės neša
kvapiąją
Dievo naštą – – –
gėlės neša.

BALDDAI

Lova
nulipdyta
iš paukščių čiulbėjimo.

Lovos stalelis,
kėdė –
ir laikrodis.

: : : : :

Paukščių čiulbėjimas
nedaug kainuoja,
pavasarij –

Kai žolė želia,
Kai norisi dainuoti...

Alyvos
žydinčios –

Už gatvės kampo,
karštos.

: : : : :

Jūs atkalbate šiandien
už saulę ir už vėją;
už debesis –

už lūpas,
už rankas.

DRAUGYSTĖ

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Ar jūs žinote, kaip atrodo Čikagos vidurvasaris, jo tvankūs popiečiai, kai į perkaitusias miesto gatves pasipila tūkstančiai nervingų, sušilusių žmonių, skubėdami, stumdydami vienas kitą, verždamiesi iš to pilko, smirdančio debesio, kuris yra amžinai užgulęs miesto centrą? Aš dar atsime nu gražesnes dienas, kai pasaulis neatrodė toks pilkas, kai oras buvo minkštas ir skaidrus, ir mes, draugai, užeidavom po darbo gaiviam alaus stiklui ir tingiam pokalbiui. O gal tai aš buvau kitoks, — jaunesnis, kantresnis, nesusirišęs šeimyninėmis pareigomis, negalvojęs apie vaikus, žolę ir kylančias kainas. Gal ir dabar miestas buvo pilnas jaunų žmonių, kuriems viskas atrodė viliojanti paslaptina?

Kur nors reikėjo padėti tą kaitrią, nereikalingą valandą, kuri skyrė darbo galą ir kelionę namo. Netoli traukinuko stoties užėjau į mažą, jaukų barą, nė perpilną, nė pertuščią, maloniai tamsų ir vėsų. Baras buvo kupinas keistų garsų, bet prie tamsos priprantanti akis pamažu išskyrė virš bonkų įrengtą pailgą narvą su keliomis dešimtimis klegančių, cvirpiančių įvairaus dydžio paukščių, kurie narstė nuo vienos šakos ant kitos ir teikė patalpai ypatingo jaukumo. Atsisėdęs prie alaus stiklo stebėjau beveik su šypsena tuos sparnuočius ir net nepajutau, kaip prabėgo laukimo valanda, neužguldama įprastiniu nuoboduliu. Žmonių bare buvo nedaug, susibūrę po du ar po tris, matyt čia nuolatiniai lankytojai. Gėrimus pilstęs vyresnio amžiaus žmogelis buvo nekaltus, persimėdamas tik kokių žodžiu su pačiame parkraštyje sėdinčiu vienišu vyriškiu, nebejauno amžiaus, plačiu raudonu veidu ir grubiu darbininko rūbu.

Pats nepajutau, kai įaugau į to būrelio nuolatinių lankytojų skaičių, ir dabar jau beveik laukdavau tos švelnios prieblandos valandos. Niekas ten manęs nekaldavo, nors iš veidų jau žinojau visus nuolatinius, kuriuos atėjęs dažniausiai jau rasdavau ir išeidamas atsisveikindavau draugišku rankos mostu. Plačia veidais vis ramiai sau sėdėdavo prie degtinės stiklo, toje pačioje vietoje, draugaudamas tik su paukščiais ir baro šeimininku.

Perskaitydavau laikraštį, sekdavau per siaurą lango viršų praeivių galvas, siurbėdavo savo alų ir laukdavau traukinio.

Tą popietę bare buvo ypatingai ramu. Vasaraėjo prie pabaigos ir daugelis gal atostogavo. Nuo kaitrios drėgmės prilipusiai prie kūno marškinius gaivinanti džiovinimo šalta oro srovė. Vietines žinias jau buvau perskaitęs darbe, tačiau prisiminiau švarke turįs vakarykštį lietuvišką laikraštį ir išsitraukiau jį nuoboduliui pramušti. Buvau jau bepasinerięs į kažkokį straipsnį, kai visai šalia savęs pamačiau džiaugsmu šviečiančią plačia veidžio šypsena.

— Lietuvis! Kas galėjo pagalvoti! O tiek laiko sėdime sau po vieną ir nuobodžiaujam! — Ištiesė ranką. — Pranas, Pranas.

Truputį sumišęs pasisakiau pavardę ir paspaudžiau ištiestą ranką. Turiu prisipažinti, kad kažkur giliai buvau nepatenkintas sugriauta ramybe, gal teisingai numatydamas savo vienišų apsimąstymų galą. Žmogė-

nas iš tiesų nebuvo labai patrauklus, akys rodė esant gerokai įtraukusį, — tačiau greitai susigėdau savo nenuoširdumu ir stengiausi pasirodyti nudžiuges, nes platus Prano veidas švieste švietė laime. Pirm negu buvo pasakyti keli sakiniai, maniau atpažinęs šitą tipą: vienišas senosios mūsų emigracijos atstovas, per daug nugerias ir neturįs kur eiti.

Klydau.

Pranas skubiai mostelėjo naujo gėrimo užsakymą ir tuo pačiu atsikvėpimu, vis dar laimingai šypsodamasis, man pristatė ir mūsų šeimnininką:

— Lenkas, kaimynas, gyvename vos pora namų vienas nuo kito, tai ir jaučiuosi jo bare kaip namie. Seni pažįstami.

Šeimnininkas pastatė mums po stiklą ir nuėjo.

— Iš kur pats būsi? Ar seniai čia? — prilipo Pranas.

— O, Čikagoje aš jau daug metų, beveik dvidešimt vieneri, bet štai išsikėlėme už miesto, kad vaikams būtų daugiau laisvės, tai tenka dabar po darbo laukti traukinuko. Įpratau užėiti valandėlei, — teisinausi. — O pats?

— Gyvenu čia pat, už kelių gatvelių. Įsikūrėme čia vos atvykę dėl savo darbovietės, niekad nemėnėme ilgiau čia likti, bet buvo patogi vieta ir man, ir žmonai, tai taip ir užsilikome.

— Turi šeimą

— Kaip gi, žmoną ir sūnų.

— Nepasigenda paties namuose?

— Ne, nėra kam pasigesti, nes kai baigiu darbą, žmona jau būna išėjusi dirbti į ligoninę visam vakarui, o sūnus, — čia Prano veidu prabėgo juodas šešėlis, — jau kuris laikas kariuomenėje, Vietname. Tai ir sėdžiu čia, kad nebūčiau vienas.

Pasipasakojo, kur gyveno Vokietijoje, kokį turėjo darbą; — kalbėjo nesustodamas, akimis įsikibęs į mano veidą, tarytum bijodamas, kad nenuėičiau į šalį.

Nuo to popiečio tikrai pasikeitė visas mano svečiąvimasis tame jaukiame bare. Pranas manęs laukdavo su užsakytu alumi ir jo paraudusios akys švietė nuoširdumu. Prisipažinsiu, nesidžiaugiau šita draugyste, nors ir jaučiausi kaltas, kad nenoriu praplepti tų kelių valandėlių su vienišu tautiečiu. Truputį buvo man perkaltus, senokai atpratusiam nuo nuoširdumo, besidalinančiam per metų eilę vien mandagiais pokalbiais apie orą ir politiką su bendradarbiais, namie — savo visuomeniška veikla užsiėmusi žmona, paaugliai vaikai. Savų draugų kaip ir neturėjau, pas mus lankėsi dažniausia žmonos draugės su savo tyliais ir nuobodokais vyrais, arba švenčių proga — jos giminės. Todėl kalbos būdavo paviršutiniškos, — buvau jau taip įpratęs ir atrodė, kad taip geriausia. Rūpestis gerbūviu buvo pagrindinė mūsų tema.

Tuo tarpu Pranas prilipo prie manęs, kaip pašto ženklas. Labiausiai mane turbūt mušė iš pusiausvyros tas faktas, kad jis buvo tikrai nuoširdus, atviras, kad jo paraudusios akys švitėdavo nemeluota laime, kai aš pasirodydavau duryse. Keletą kartų, prisipažinsiu, buvau nutaręs nebeužėiti, ir iš tiesų kelias dienas pavyko sau perkalbėti užsukti kitur, bet net pats

nustebau, kad jaučiausi neramus, ir visad sugriždavau gerokai susigėdęs, nes jutau, kaip labai čia tas žmogelis manęs laukė.

Pokalbiai buvo daugiausia kažkaip asmeniškai, jis spirdavo, kad pasakočiau savo kasdienybės smulkmenas, jį viskas domino. Pamažu pradėjo kalbėti ir apie save, bet tada jo žvilgsnis lyg patamsėdavo ir akys neramiai sekė paukštelių judėjimą.

— Seniau žmona irgi užeidavo čia su manim alaus, bet dabar jos darbas visiškai ją nuo manęs nutolino, — skundėsi. — Ką darysi, dirba ji sunkiai, nes sūnui grįžus iš Vietnamo norime pirkti namą geresnėje apylinkėje. Žinai, sūnus jau bus juk vyras, turi palikęs čia ir merginą, — juokdavosi laimingas, ir jaučiau, kaip labai jis myli savo sūnų. Kartais ištisą valandą prakalbėdavo apie pirmuosius išėjimo metus, apie draugystę su savo Vera. Ir apie savo Aukštaitiją kalbėti jis niekad nepavargdavo, o kartą, truputį per daug paėmęs, net užtraukė dainelę savo tiliu gergždžiančiu balsu. Žiūrėdavau tada į Prano rankas beveik su grauduliu, nejuokiai slėpdamas savo darbo nemačiusius manikiuruotus nagus. Nebuvo abejonės, — jo rankos buvo ir šieną grėbusios, kaip toj jo dainelėj, ir kitų daugelį darbų pažinusios, kai aš, poniškas vaikas, atostogų metu nuobodžiai žiūrėdavau per langą. Vargšas persodintas medis, persodintas ir neprigijęs.

— Vera, sako, — Vera nemėgsta, kai aš dainuoju.

Galvoju: kokia yra ta jo Vera? Lietuviai sakytų Verutė arba Veronika, gi Vera skamba kažkaip svetimai, ir kažkaip man suprantama, kad ji gali nemėgti Prano dainavimo.

— Seniai nebedainavau, nors kartais apima toks noras vaiką išmokyti lietuviškų dainų. Gal anūkus... Nieko, nieko nėra taip, kaip norėjau.

Prano tyloje jaučiu skausmą, jo dainoje ilgesį ir galvoju tada apie savo namus, kur didžiausią nesutarimą prisimenu vieną vakarą, kai prieš pat svečių atėjimą sudaužiau brangų vyno stiklą ir teko ant stalo dėti daug prastesnį. Beveik pykstu, — juk ir mūsų namuose turėjo kada nors būti tikro skausmo, bet kai žiūriu į Prano rankas, nieko neprisimenu.

Vera, supratau, turėjo lenkiško kraujo ir nemėgo lietuvių kompanijos. Jie ir apsigyveno lenkų rajone, nutraukdami ryšius su lietuviškuoju Čikagos gyvenimu, o Vera atsidavė turtui ir vaikui. Jutau, kaip labai Pranui trūko žmogaus, ir taip nejuociomis pripratau prie jo atvirumo, prie jo draugiškumo. Jis vis grimzdavo į praeitį, į Aukštaitiją, į jaunas dienas, ir jo svajonės man, lepiam miestelėnui, atrodė gal kiek primityvios, bet drauge buvo kažkaip ir įdomu. Susidraugavome ne juokais. Atpratęs buvau nuo žmonių tokiais atvirais, tiesiais veidais, kurie nesvėrė savo žodžių prieš pasakydami, nesimaudė bendrybėse, bet vadino jausmus ir įvykius tais vardais, kurie jiems atrodė teisingi. Kadaise žalioje jaunystėje turėjau kaimė giminių, kurie turėjo panašius veidus, ir buvimas su Pranu sugražindavo mane į tą nerūpestingą laikotarpį.

Čikagos žiema vėjuota ir nemaloni. Štai, atrodo, jau padengė žemę balta sniego klotis — o popiet ir vėl paleido. Drėgmė ėjo per kaulus, todėl degtinės stiklas po darbo atrodė beveik kaip vaistas. Ne sykį užsišnekėjęs pavėlavau į traukinėlį ir tekdavo dar valandai sugrižti prie Prano monologų.

— Artinasi Kalėdos, Stasy, ir jos man visad gražina mūsų pirmųjų Kalėdų Amerikoje prisiminimą. Taip

gražiai snigo, kad negalėjai negalvoti apie Lietuvą ir jaunystę. Ėjau gatvėmis, stengdamasis padaryti kelią galimai ilgesni, kad galėčiau ilgiau pasvajoti, ilgiau pasigėrėti tokiu retai baltu vakaru šitame šlapdrības mieste. Turbūt švilpavau ar net dainavau, o gal tyliai sau giedojau senas šventas kalėdines giesmes, kaip kadaise tėvų troboje. — Pranas ilgesingai žiūrėjo per langą, kur raudonos reklamos fone krito retos snai-gės. Jaučiau, kad jis taip atvirai seniai su kuo buvo kalbėjęs ir slėpiauj nejuokų jausmą, kad neužsitarnauju to pasitikėjimo.

— Vis sukau ir sukau aplink, uždelsdamas grįžimą namo. Ant kampo stovėjo apsitūturiuojęs senis, pardavinėdamas jaunas eglaites. Staiga mane taip apėmė kalėdinė nuotaika, kad pribėgau ir išsirinkau mažą liekną eglaitę, tokią mielą ir tokią lietuvišką. Nešiau namo, tarsi didžiausią dovaną, tarsi tikrą perlų virtinę. — Prano veidas staigiai sukrito. — Tu žinai, ką pasakė mano Vera? “Viešpatėliau, ar tai tinka Amerikoje, kur visko yra, ar manai, aš noriu tokios ubagėlių eglės?” — ir išsviedė medelį pro užpakalines duris į kiemą. Atėjus Kalėdų rytui mūsų lange, kad matytų visi praeiviai, stovėjo didelė sidabrinė pušis, apkabinėta raudonais burbulais ir apšviesta nuolat besikeičiančių spalvų šviesa. Pušis žiūrėjo ne į mus ir puošė ne mūsų buveinę, tik išdidžiai liūdijo kaimynams, kad ir čia gyvena už juos nemenkesni amerikoniai. Aš nieko nesakiau, nurijau tą nusiuvylimą, kaip vėliau daugelį kitų, bet žinai, Stasy, aš daugiau niekad neturėjau to pakilimo pirkdamas žmonai jau daug brangesnes dovanas, kurį pergyvenau per tas kelias minutes, bėgdamas namo su ta maža nereikšminga eglaitė.

Pranas gerė degtinę, nes nežinojo kito kelio užsimiršimui. Tylėjau ir klausiausi.

F. RUŠCICAS

PAVASARIS

— Vera nemėgo lietuvių, nors jos tėvas ir buvo lietuvis. Turėjo būti jis iš tų tylių, neryžtingų tautiečių, kuriuos taip gambiai suvyniodavo ambicingos sveimtautos. — Pranas staigiai susijuokė, bet juokėsi tik jo veidas, nes į mažus, nelaisvėn uždarytus paukštelius išmeigtos jo akys pasiliko piktos. — Sakė, lietuviai neturi gerų manierų, jie grubūs ir neelegantiški. Niekaip negalėjo man atleisti, kad nerūkau cigarų.

Kai ateidavo laikas atsisveikinti, palikdavau Praną berymantį, susimąsciusį, gal jau belaukiantį rytojaus, kad galėtų toliau tęsti savo kiek degtine persunktus nostalgiskus memuarus.

Sūnaus Pranas laukė su skausmingu ilgesiu. Ne politikavome, nes nors abu jautėme komunizmo grėsmę ir reikalą jam priešintis, ir toji mintis, kad jo vienturtis sūnus ten mušasi su azijatais, jį smarkiai jaudino.

— Ak, kad tik greičiau užsibaigtų tas karas, — beveik moteriškai dejavo Pranas, ir jo veidu vėl bėgdavo tie tamsūs šešėliai, kuriuos pastebėjau pirmą dieną. — Gal ir Vera būtų daugiau namie, gal tikrai nusipirktume geresnį namą.

— Bet Pranai, juk pats pažįsti komunizmą iš arti, nejaugi sutiktum su jo besąlyginiu laimėjimu, kad ir tolimame Azijos kampe?

— Aš nekalbu apie komunizmą, aš kalbu apie savo vienturtį sūnų!

Kalėdų laikotarpis atėjo nepastebimai greitai, atnešdamas su savimi visus įprastus rūpesčius. Nebuvo laiko užbėgti baran, klausytis Prano plepėjimo, reikėjo rūpintis dovanomis, sveikinimais, naujais rūbais. Žmonės stumdėsi krautuvėse, o ant kampų varpeliais skambino įraudę Kalėdų Seniai, plonais ir sušalusiais balsais giesmes traukė Gelbėtojų Armijos nariai, pastiprindami melodiją trimitais. Snaigės krito iš pilkų debesų ir virsdavo spindinčiu vandens lašeliu vos pasiekę žemę. Ir koks liūdnas būtų gyvenimas be šito šventiško lūkesčio, be šitų nudžiugusių, spalvotų dėžučių krūvas velkančių žmonių! Bet pagaliau praėjo triukšminga Naujų Metų diena, vėl išsiblaivė galva ir į gyvenimo eigą pradėjo grįžti tvarka, o su ja ir įprastinis vizitas į mažąjį barą.

Prano nebuvo. Kažkaip keista buvo vėl sėdėti vienam su laikraščiu rankoje, — pasijusdavau neskaitas, o galvojās apie savo vienišą draugą. Perskrodė mintis, kad neparašiau jam net kalėdinės atvirutės, kurių išsiuntėme ar ne šimtą žymiai mažiau mėgstamiems asmenims. Nustebau pats savimi, kad niekad neatėjo į galvą paklausti nei Prano pavardės, nei adreso, nors buvau tikras, kad jis dėl to neužsigavo.

— Serga? — paklausiau prabėgomis šeimininką lenką, kuris man niekad nebuvo labai draugiškas. Siautė gripas.

— Taip, — niūriai atsakė, pastumdamas man stiklą ir nuėjo prie kitų klientų. Gal jam nepatikdavo, kad mužu su Pranu kalbėdavomės jam svetima kalba ir kad Pranas iš tiesų buvo pasidaręs daugiau lyg ir mano draugas.

Praėjo mėnuo, bet Prano nebesulaukiau. Tykiai žiūrėdavau į žaidžiančius paukščius, gerdavau alų arba degtinę ir anksčiau, negu reikia, išeidavau į traukinį. Vieta pasidarė kaip ir nebe ta pati, aš nesiliovčiau galvojės apie mūsų pokalbius, arba, tiksliau sakant, apie Prano tokius nuosirdžius pasipasakojimus.

Turėjo būti jau beveik vidurys vasario, kai įėjęs pamačiau Praną sėdintį savo įprastoje vietoje. Platus

H. ŽMUIDZINIENĖ

MERGAITĖS

jo veidas buvo ryškiai raudonas ir jis buvo jau aiškiai girtas.

— Pranai! — šuktelejau prisiartindamas, — kur gi buvai prapuolęs, nenaudėli!

Pranas ilgai, net perilgai kratė mano ranką. Jo akys buvo karštligiškos, delnas drėgnas.

— O, mielas drauge, aš tau turiu papasakoti daug naujienų. Sirgau, stipriai sirgau, kaip dar niekad gyvenime, bet dabar vėl viskas susitvarkė, dabar jau viskas vėl bus gerai.

— Kas gi buvo?

— Neverta minėti, bet dabar gyvensim vėl gražiai. Juk tu dar nežinai, kad Pranukas vedė?

— Tavo Pranukas? Kur, ar Vietname?

Pranas pasileido juokais.

— Kad gi tu ir juokdarys! Dievaži, tu gi nežinojai, kad jis sugrįžo. Taip, sugrįžo, ir, aišku, tuoj prie savo merginos, sako, turiu atsiimti už prarastą laiką, noriu gyventi, kaip žmogus, kaip draugai, noriu turėti namus ir žmoną. Kaip visi, kaip visi.

Panas triumfuojančiu mostu pakėlė taurę, kad su juo susimusčiau. Prisilenkė paslaptinai.

— Drauguži, aš greitai būsiu senelis, aš turėsiu anūką!

— Oho, Pranukas tikrai negaišta laiko.

— Nejuokais, dievaži, nejuokais! — kikenė. — Dar turės čia bazėje baigti karinę tarnybą, bet dabar ten jau gyvena ir jo žmona. O paskui visi pirsime namą, ir bus daug juoko, kai aš būsiu senelis.

Palengvėjusia širdimi klausiausi Prano monologo ir nuosirdžiai džiaugiausi jo pakelta nuotaika, jo laime šviečiančiomis akimis. Gal ir degtinė daug prisidėjo, bet šiandien Prano kalbėjimui tikrai nebuvo

galo. Vėl ilgai spaudė mano ranką, kai turėjau skubėti į traukinį.

— Stasy, — beveik sukukčiojo žmogelis, — tu esi mano vienintelis draugas.

Pilnas išpūdžių bėgte išbėgau į gatvę ir nuskubėjau savo keliais, bet Prano paskutiniai žodžiai įstrigo atmintyje ir keistas graudulys smaugė gerklę. Kaip mažai žmogui tereikia, — atsitiktinio nuoširdaus pokalbio prie alaus stiklo! Ir koks aš buvau nerangus net pasiklausti jo adreso ir aplankyti ligoje.

Bet kitą dieną Prano bare ir vėl nebuvo, nei visą sekančią savaitę. Neramiai žiūrėjau į lenką šeiminką, bet tas vengė mano žvilgsnio, ar greičiau, mano neišvengiamo klausimo. Pagaliau suradau patogesnį momentą.

— Kas gi vėl atsitiko su Pranu?

Dideliam mano nustebimui lenkas prisipylė stiklę grynos degtinės, ko bent viešai jis niekad nedarydavo, ir vienu užsivertimu išlenkė iki dugno. Priėjo visai arti prie mano veido, akys buvo liūdnos ir labai žmogiškai šiltos.

— Pats, turbūt, labai mažai žinai apie Praną, — kurį laiką nutilo ir pasirėmė abiem rankom galvą. — Nesupratau, ką judu čia kalbėdavotės, bet iš šalies neatrodė, kad draugystė buvo labai gili.

— Tamsta labai klysti...

— Nemanau. Matote, aš gyvenu šalia Prano jau daugelį metų ir dažnai būdavau vienintelis, kuris jam tardavau kokį žodį. Pranas buvo vienišiausias žmogus, kokį man teko sutikti, bet daug padėti jam nebuvo galima. Ypač nuo to laiko, kai žmona pabėgo su tuo jaunikliu.

— Vera? Kada tai buvo?

— O, jūs net ir to nežinojot? Tai buvo prieš daug metų, sūnelis dar buvo visai jaunutis, ar ne septynerių metų.

— Betgi...

— Taip, taip, tikiu, Pranas niekam nenorėdavo prisipažinti, vienas nešė savo kryžių, augino vaiką, mokė, puošė, darė vargšas viską, kad tik tas nejaustų motinos nebuvimo. Dažnai abu vakarais ateidavo į mūsų namus ir prasėdėdavo iki vidurnakčio, kalbėdami apie gražesnę rytojų ir darydami ateities planus. Pranukas buvo geras, ramus vaikas, panašus į tėvą, nepaveldėjęs motinos tuščių kaprizų. Bent tada jis man taip atrodė.

Šeiminkas valandėlei pasitraukė aptarnauti naujai įėjusios poros, bet greitai ir vėl buvo prie mano šono.

Nerimavau. Burnoje jaučiau kartumą ir galvoje lakstė mintys. Pykau ant Veros. Vargšas, išdidus Pranas.

— Ir tada atėjo tas nelemtas Vietnamo karas. Pranukas galėjo neiti, buvo vienturtis, bet jautė pareigą kovoti prieš komunizmą, kaip ir priderejo geram lietuviškam sūnui. Jūs, turbūt, žinote, kad ir mano tėvai iš ten, iš Lenkijos, tai tie kraštai ir jų problemos man gerai pažįstami, — įterpė šeiminkas, vėl trumpam grįždamas prie pareigų.

— Pranas labai ilgėjosi sūnaus, tušti namai jam buvo nemalonūs. Sėdėdavo čia ir žiūrėdavo į mano paukšteliu, bet mintys visad buvo kitur, tai ir draugų nepavykdavo pasidaryti. Atsiradote jūs, išblaškėte, prablaivēte Prano nuotaiką. Atrodo, su jumis jis turėjo apie ką kalbėti, bet buvau tikras, kad savo tikro

gyvenimo nenorėjo parodyti, nešiojosi jį giliai savo geroje, niekam blogo netrokščiančioje širdyje. Daugelio metų svajonių šukės buvo toje širdyje, bet jis tesinešiojo viltį.

Lenko akys dabar buvo ašarotos.

— Ir tik per Kalėdas, kai iš Vietnamo parsiantė sūnaus karstą, Pranas neišlaikė. Visą naktį rėkė ir daužėsi, o iš ryto jį išvežė. Ilgai ir aš nieko nežinojau, skambinau daktarui, atsakė, kad taisosi, gal greit galėsias grįžti.

— Na ir grįžo atgal mūsų Pranas, tik nebe tas pats. Gamta pasigailėjo ir apuko atmintį, vaikštinėjo visur ir pasakojo, kad sugrįžo sūnus, kad vedė, kad greit būsią ir anūku, kad pagaliau prasideda tas išsvajotas gyvenimas... Dabar vėl jį išsivežė, nes valgyti nepasigamina, tik geria ir klieči kiekvienoje smuklėje. Nėra kam juo rūpintis. Vargas.

Nežinau, kiek laiko dar sėdėjau toje pačioje vietoje, pasirėmęs rankomis galvą. Karas staiga mane palietė visu savo nežmoniškumu ir beprasmiškumu. Tarsi dideli juodi paukščiai skraidė mintys apie karą ir žmogų, apie mažus, nereikšmingus Pranus, kurie praeinančiai karo šmėklai tiek daug atidavė ir tiek maža tegavo. Kažkaip vis atrodė, kad turėtų būti kitoks mūsų žmogiškų aistrų sprendimas, bet aš jo nežinojau.

* * *

V. VALIUS

MOTINA

VIDURAMŽIŲ POETĖ

HADEWIJCH

(ca. 1200 — ca. 1269)

ZENTA TENISONAITĖ

Nieko nėra likę iš Hadewijch biografijos, o ir jos kūryba duoda mažai faktų apie ją pačią. Žinoma tik tiek, kad jina gimė Antwerpene (?), buvo išsilavinusi ir aukštos kilmės mergina, kuri be gimtosios kalbos dar labai gerai mokėjo lotyniškai ir prancūziškai.

Spėliojama ją buvus vienuole, bet tie duomenys neatrodo tikslūs, nes jina labai dažnai yra keitusi savo gyvenamąją vietą. Apie 1250-sius metus Hadewijch vadovavo grupei pamaldžių moterų Brabanto apylinkėje (Nijvel?), kurios nepriklausė vienuolynui, o tik mistiškam sąjūdžiui, kuris į Nederlandus, perėjęs iš Prancūzijos, buvo prasidėjęs 12-to amžiaus pabaigoje.

Hadewijch istoriniai asmenybės kontūrai yra labai neryškūs, bet ji yra pati svarbiausia ir gražiausia auksinio 13-to amžiaus "Dietse Minnemystiek" periodo figūra.

Viduramžių lyrika skiriasi nuo modernios šių laikų poezijos. Vaizdai nepralenkia vienas kito tokiu greitu tempu, kaip kad dabar ir skamba gal kartais kiek monotoniškai, bet Hadewijch lyrika stebina savo rimų turtingumu ir ritmų įvairumu.

Našiausias jos, kaip rašytojos, gyvenimo periodas yra tarp 1220-jų ir 1240-tų metų. Hadewijch lyriką sudaro 29 įvairūs eilėraščiai (Mengeldichten) ir 45 strofiškos giesmės (mistiška poezija). Taip pat ji parašė prozas: 14-ką Vizijų (Visioenen) ir 31-ną Laišką (Brieven).

Vizijose ji išreiškia mintį, kad siela, pergyvendama Kristaus žmogystę, prisikels kartu su Juo ir pasieks, sutapdama su Juo, tobulą gėrį, asmenišką ir intymus troškimas sielos jungties su Viešpačiu, kuris yra meilė. Jos 45-kios giesmės ir laiškai kalba apie Meilę (Minne), kuri jai yra dieviškosios meilės arba

paties Dievo simbolis. Vizijos būdingos emocija ir plačia kūrybine vaizduote.

Laiškuose ji kreipiasi į savo drauges ir joms aiškina dieviškos meilės esmę, kuri turi būti vienintelis gyvenimo tikslas. Vizijos ir Laiškai yra klasiški prozos kūriniai, kurie pasižymi subtiliais išsireiškimais, puikiais sakiniais ir žodžiais.

Būdama pati svarbiausia viduramžių misticismo atstovė ji pradeda literatūroje didžiųjų nederlandų lyrikų eilę: Hadewijch, Vondel, Gezelle, Van de Woestijna.

* * *

LITERATŪRA:

- P. Evarist Bauwens, S.J., "Zuid en Noord" 1926.
Dr. J. Van Mierlo jun. S.J. "Beknopte geschiedenis van oud-en middel-Nederlandse letterkunde" 1933.
Dr. R. Roemans en Dr. M. A. Nauwelaerts "Onze letteren" 1957.
Dr. N. De Paepe "Hadewijch strofische gedichten" 1968.
Anton van Wilderode "De dubbelfluit" 1968.

KETURI GAMTOS REGINIAI

(nes "Visais laikais, naujais ar senais,
Jie meilei tarnauja, Vasarą karščiu, o
žiemą šalčiu..." Trisdešimtketvirta giesmė 1-3)

PAVASARIS

Kada pavasaris ateis,
Kalnus ir slėnius jis atras
Tamsius, praradusius spalvas;
Bet jau lazdynas žydi.
Ir nors nelaimėję mylimasis,
Gerovė jį lydės.

(Septyniolikta giesmė 1-6)

VASARA

Laikotarpis linksmiausias pats,
Paukštelių giesmėmis skambąs,
Kada laktūtė už visas
Linksmybę pranašauja,
O meile sužeista širdis
Liūdna vis nerimauja.

(Keturiolikta giesmė 1-6)

RUDUO

Nutilo jau paukštelių balsai
Ilgai skambėję taip linksmi:
Linksmybė prarasta seniai,
Praradus vasarą visai;
Ir vėl giedotų jie skambiai,
Sugrižus vasarai ūmai;
Nes ją pamėgo jie labai,
Užgimę vasarai tiktai:
Girdi kartojančius dainoj.

(Dešimta giesmė 1-9)

ŽIEMA

Tamsi ir šalta aplinka:
Nuliūdę paukščiai, gyvuliai.
Bet širdys jaučia tai kitaip,
Jos kenčia kančią išdidžiai
Žinodamos, kad meilė jas apleis.
Jos prisikels, aš slėnuje paliksiu,
Aš be paguodos, apleista,
Našta apkrauta visada sunkia.

(Trisdešimt penkta giesmė 1-8)

KETURIASDEŠIMT PENKTA GIESMĖ

Ak, koks bus laipotarpis vistiek,
Ir visam plačiame pasauly
Man niekas nebeduoda džiaugsmo,
Kaip: verus amor.

Ak, Meile, mano žodis (nes tik tu
Esi vis mano ilgesys ir sielos laimė)
Pasigailėk manęs, pažvelgusi į mano kančią;
Klausyk: cordis clamor!

Ak, ar mano kančios šaukia, rauda,
Gi Meilė elgias taip kaip nori;
Ir per gyvenimą tik mano
Laus et honor.

GRUENEWALD

GĖLĖS (detalė)

Ak, Meile, tau esu ištikima!
Ir kalbant apie tai nurimstu;
Nes tavo aukštyje plačiam
Tavo traxit odor.

Ak, Meile, manęs neapgauni:
Jaunystės mano dienose
Buvai vis tai (ko troškau aš)
Būk medicina.

Ak, Meile, Meile, tu valdai,
Duok man ko širdimi prašau;
Visų dorybių motina esi,
Tu ir regina.

Ak, Meile, brangi tobulybe,
Ar nematai mano kančių,
Ir mano karčiam sopuly
Condimentum!

Ak, vis paklystu nuotykiuos visur
Ir viskas pasidaro man kartu
Ak, Meile, duok man tavąją palaimą
Sacramentum.

Ak, ar gera man, ar bloga vis,
Tai vis tavo šventa valia:
O jei baudi, man palaima
Redemptori.

Ak, ar gėlmėse esu, ar aukštyjn lipu,
Ar alkana, ar soti aš esu,
Tarnauti Meilei tik geidžiu
Unde mori, Amen, amen.

vertė Zenta Tenisonaitė

VAIKO AUKLĖJIMAS

ŠEIMOJE (6)

D. PETRUTYTĖ

“Auklėjimas yra pagalba gyvenimui. Jis turi prasidėti su pačiu gyvenimu, t.y., kai vaikas gimsta.”

Maria Montessori

DU SVARBIAUSI DALYKAI VAIKO PLĖTROJE

Kiekvienas sveikas ir normalus vaikas, pagal įgimtuosius psichofizinius dėsnius, visomis išgalėmis siekia veiklos ir nepriklausomybės. Tai du dalykai – veiklumas ir dėka jo pasiekiamas nepriklausomumas įgalina vaiką normaliai augti ir vystytis.

Neslopinkime vaiko veiklumo

Pats pirmasis normalios vaiko plėtros akstinas yra nepailstantis jo veiklumas. Vaiko veiklos pobūdis yra fizinis judesys. Judesys, fizinis augimas ir dvasinė plėtra, tai trys neatskiriami dalykai kūdikio ir vaiko gyvenime. Slopinamas judesys labai neigiamai atsiliepia į vaiko fizinį ir protinį veiklumą. Vaikui nejudant arba mažai judant, neauga ir nestiprėja kaip reikiant raumenys, o dvasinis gyvenimas, nepraturtinamas normaliomis patirtimis, irgi sustingsta ir palinksta į atsilikimą. Todėl branginkime kiekvieną kūdikio ar vaiko judesinį veiklumą, nors mums dažnai jis yra nesuprantamas ir atrodo kaip beprasmis žaismas.

Anksčiau esu minėjusi, jog kūdikis, nors ir negalėdamas pajudėti iš vietos, nėra pasyvus. Tais laikotarpiais, kai jis nemiega ir nesimaitina, jis yra labai veiklus. Paklauskite: kaip ir koku būdu tas jo veiklumas reiškiasi? Ogi įtemptu akių žvilgiu, nekalbant apie jo rankučių ir kojų judesius. Tiesa, tas kūdikio akių žvilgis mums atrodo lyg tuščias, bereikšmis spoksojimas, bet iš tikrųjų, taip nėra. Tuo įdėmiu savo spoksojimu, kūdikis nesąmoningai siurbia į save visa tai, kas yra ir kas dedasi jo aplinkoje. Taip pat nesąmoningai yra renkami įspūdžiai ir kitomis jūslėmis, tik gal ne taip intensyviai. Tokiu būdu, nors ir ne visai mums suprantamu, kūdikis apščiau, bet nesąmoningai, prisirenka medžiagos, kurią jis vėliau, pradėjęs savarankiškai judėti, naudoja sąmoningo gyvenimo kūrvbai. Užtat aplinka ir sąlygos, kuriose kūdikiui tenka praleisti pirmuosius gyvenimo mėnesius, tolimesnei vaiko plėtrai turi nemažos reikšmės.

Reikia žinoti, jog kūdikiui jo regimasis pasaulis yra tik kratinys keistų ir beformių daiktų, neturinčių

D. TARABILDIENĖ

ŽMOGAUS GIMIMAS

jokio tarpusavio ryšio. Negana to, kūdikis neturi nė mažiausios nuovokos pats apie save, apie savo kūno organus ir jų paskirtį. Iš to jau galime suprasti ir įsivaizduoti kokioj chaotingoj būsenoj yra mūsų mažasis įpėdinis, kaip neišpasakytai jis yra reikalingas nuolatinės sąmoningos pagalbos, kuri palengvintų, ir taip sunkų, jo sąmonėjimo kelią. Be abejo, tokia ideali pagalba tegali ateiti tik iš mylinčios ir giliai sunkią kūdikio nedalią atjaučiančios, motinos širdies.

Pagalba yra paprasta ir nesudėtinga. Pvz., nekaltaliokime kūdikio kambario, jo lovytės ir kitų baldų padėties jame. Už tat, ruošdami kūdikiui vietą, pirma gerai apsvarstykime ir nuosekliai išnagrinėkime teigiamas ir neigiamas galimybes. Nedidinkime kūdikio chaoso televizijos programomis. Kad palengvintume kūdikiui susipažinimą su pačiu savim, dažnai paguldykime kūdikį patogiai ant nugarytės ir leiskime jam laisvai pasiskerečioti kojų ir rankų. Nepagailėkime kūdikiams glamoniu ir bučinių bei meilių žodelių. Tačiau visa tai darykime su pagarbia meile ir be ypatingų perdėjimų. Venkime staigių ir grubių judesių, k.a., pakėlimo kūdikio aukštyn, virš galvos, ir papurtymo. Įpraskime ne tik užsiimti su kūdikiu, bet ir jį stebėti. Iš jo švelnių reakcijų lengvai pastebėsime kas kūdikiui malonu ir smagu, o kas jį neramina ar net baugina. Stebėjimas gali padėti išvengti daugelio klaidų mūsų elgsenoje su kūdikiu ar vaiku. Tai labai svarbus dalykas auklėjime.

Siek tiek nukrypdoma nuo temos, duosiu praktišką stebėjimo pavyzdį ir jo geras pasekmes. Viena motina, (džiaugdamosi, kad turėjo progos susipažinti su montesorinio auklėjimo principais, kurie ne kartą jai padėjo laimingai išvengti nereikalingo vaiko jaušinimosi ir ašarų), yra papasakojusi įdomų atsitikimą su savo 8 savaičių dukrele.

Paprastai, kai mergytė pabudavo ir ramiu savo stenejimu, šaukdavosi pagalbos, tai vienplaukė motina tuojuo pribūdavo jos pervystyti ir papenėti. Kiekvieną kartą mergytė sutikdavo ją įdėmiai ir maloniai spoksojama. Motina jautė, kad jos artimumas, mergytei teikė malonumą bei pasitenkinimą, kokį to am-

žiaus kūdikis gali parodyti. Bet, štai, vieną rytą motina tvarkė kambarius ir buvo kiek kitaip apsirengusi, negu paprastai. Ji vilkėjo darbo palaidinį ir ryšėjo raudona skarele. Išgirdusi įprastą pabudusios mergytės šnarėjimą, motina, metusi savo darbą, kaip stovėjo, įskubėjo į mergytės kambarį. Artindamasi prie dukrytės lovutės ir jau tiesdama į ją savo rankas, pastebėjo išgąstingą veidelio išraišką, baugiai į ją spoksančias akutes ir jau besiveržiantį verksmą. Motina, nustebinta tokios keistos, iki tol dar nepastebėtos, kūdikio reakcijos, užuot ją griebusi raminti, greitai pasišalino ir žinodama, kad reikia jieškoti priežasties, ėmė svarstyti: kodėl mergytė jos išsigando?

Greit peržvelgusi padėtį nutarė, ir neapsiriko, jog vienintelė priežastis, mergytei neįprasta jos apranga. Skubiai numetusi raudoną skarelę ir darbo palaidinį, vėl ėmė pamažu artintis prie vis dar neramaus kūdikio. Tačiau dabar, kai mergytė išvydo motiną, nuo jos veidelio tuojau ėmė išnykti neramumo šešėlis ir jos (motinos) rutininis patarnavimas buvo priimtas su įprastu pasitenkinimu.

Veiklumas veda vaiką į savęs pažinimą

Kiekvienas judesys ir veiksmas iš pat mažens teikia vaikui džiaugsmo ir pasitenkinimo, kuris išreiškiamas krykštavimu ir juoku. Vaikai, kurie dėl kokių nors priežasčių, negali laisvai judėti ir veikti, paprastai yra apatiški, liūdni, prislėgti.

Judesinis vaikų veiklumas nėra veiklumas dėl veiklumo arba lėkštas, beprasmis išdykavimas, kaip mums dažnai atrodo. Taip pat tai nėra tik fizinis reikalas išlieti susikaupusią energiją. Anaiptol, ne. Kūdikis ar vaikas, judėdamas ir veikdamas, bando kažką įvykdyti, kažką pasiekti. Tas "kažkas" gali būti apibūdinamas kaip nesąmoningas vaiko siekimas pažinti savo kūno organus bei jų paskirtį ir tuo pačiu įsigyti judesių susiklausymą.

Pirmiausia kūdikiui ima ryškėti jo fizinė struktūra, jo kūnas, būtent, kad rankutė ar kojytė yra jo dalis, kad jos juda, kad rankyčių piršteliai lankstosi ir gali čiupti ar užsikabinti.

Stebėdami visai mažą kūdikį, gulintį ant nugarytės ir beprasmiskai besiskėtriojantį rankutėmis ir kojytėmis, ilgainiui pastebėsime tikrai įdomų reiškinį. Vieną dieną, visai atsitiktinai, kūdikis ims ir sučiups savo kojytę. Jo veidelio išraiška beregint pasikeis, rodydama ne tiek nuostabą, kiek susidomėjimą. Toji išraiška bylos tartum klausdama: "Ei, kas gi čia? Keista! Įdomu! Palauk, pabandysiu dar kartą!" Tai brangi akimirka, nes tada įsižiebia pirmoji sąmonėjimo kibirkštelė, kurios žėrėjimas labai greit stiprės ir plėsis, žinoma, jeigu mes koku nors būdu jos neslopinsime.

Kai kūdikis pradeda suvokti savo kūno dalis, kurios priklauso jam ir gali atlikti tam tikrus veiksmus, tada jam pradeda ryškėti jo asmenybė, jo "Aš". Nors jis dar ir neprotauja, bet jis ima spontaniškai suvokti, kad nuo jo "aš" priklauso ar jis daiktą laiko savo rankutėje, ar jis jį išmeta ir, kad nuo jo pastangų priklauso pasiekimas to, ko jis nori. Štai kodėl, kūdikiui yra reikalinga motina auklėtoja, suprantanti beatsiskleidžiančios dvasios poreikius ir sugebanti kantriai patarnauti. Pvz., paduotas kūdikiui daiktas, labai trumpai jį apžvelgus, tuojau yra išmetamas. Tačiau išmetęs jį, kūdikis visa savo esybe reikalauja jo atgal. Jeigu jam padavinėti numestą daiktą atgal, jis gali tą veiksmą pakartoti iki 60 kartų ir taip per eilę dienų. Mažas kūdikis ne daiktu domisi, bet jį žavi jo rankutės piršteliai, kuriuose tai yra daiktas, tai jo nėra, kol pagaliau po ilgų pratybų kūdikis supranta, jog jo piršteliai laiko arba išmeta daiktą, o jų vienoks ar kitoks veikimas gali priklausyti nuo jo "aš".

(B. d.)

SAULĖS

DOVANOS

D. TARABILDIENĖ

LIETUVOS LINAI.

INŽ. P. VARIS

Kas gimė ir augo Lietuvos kaimo pastogėje, tam čia patiektas kasdieniškas reikalas atpasakojimas nuo pradžios iki galo bus labai gerai žinomas, matytas ir, galbūt, nevertas ypatingesnio dėmesio. Betgi, kurie Liet. ūkininkų kasdieninius vargus ir džiaugsmus smulkmeniškai patyrė, tokių skaičius kasdien mažėja ir neužilgo liks tik tokie lietuviai, kurie niekada nėra kaimiško gyvenimo matę.

Lietuvių ūkininkų apsirėngimo kokybė ir išvaizda nepriklausė nuo tekstilės gaminių rinkos suradimo arba tobulėsių transporto priemonių, visa kaimiečių apranga išimtinai priklausė nuo moterų sugebėjimo verpti ir austi. Liet. kaimiečio gryčia buvo svarbus audimo pramonės centras. Jeigu susumuoti visų Lietuvos kampų naminės tekstilės gaminius, aš tvirtinu, gautume labai imponuojančius kiekius. Be valdžios šelpiamų specialių mokyklų arba, toje srityje, išlavintų instruktorių, lietuvių kaimietė savo prigimtu sumanumu ir darbštumu sugebėjo pagaminti visiems šeimos nariams pakankamą kiekį kasdieninės ir išėiginės apdangos, staltiesių ir rankšluosčių, kurių dar iki šiai dienai yra kaikas užsilikę.

Kaimo audiniams buvo vartojama dvejopa medžiaga: linai arba vilnos. Linai ir pakuliniai audiniai buvo žymiai gausesni, todėl juos čia plačiau apibūdinsiu.

Noriu pradėti nuo pradinio elemento, nuo linų sėklos, kuris vadinasi "sėmenys" (vienaskaitos nėra). Tai šviesiai kavinės spalvos, maži paplokšti grūdėliai. Grūdėlio plotis ir ilgis yra apie 1/8 inčo, o storis gal tik apie viena šešioliktoji inčo. Gerai išaugęs yra didesnis, o prastesnio augalo ir vaisius menkesnis. Linai nebogai augdavo dirvonuose, — pirmą kartą suartoje dirvoje. Sėjimo laikas, — kai gegutė kukuoja — balandžio pabaigoje arba gegužės pradžioje. Pasėjus užtenka giliau įkėti ir tada geras derlius priklauso nuo Dievo malonės, lietaus dažnumo ir šiltesnio oro.

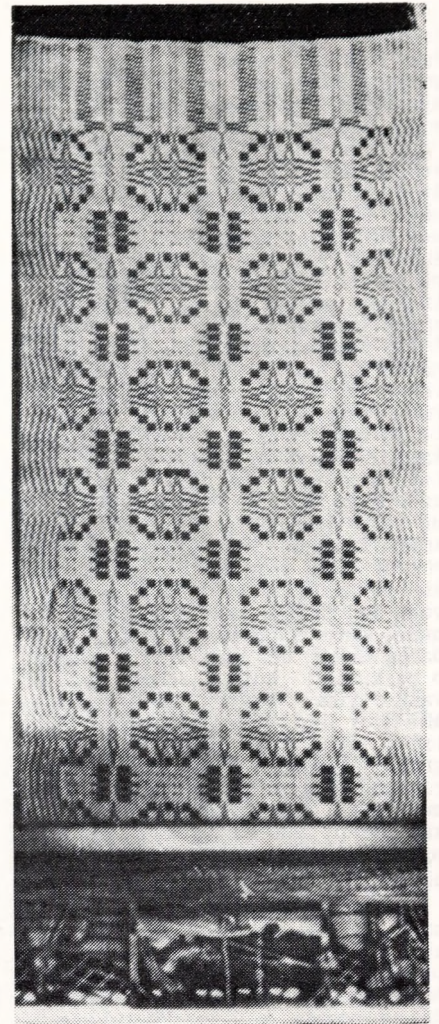
Išdygsta labai plonas apvalus liemenėlis prie kurio prikibę maži pailgi lapeliai. Linas išauga maždaug iki kelių augštumo. Tada pradeda šakotis ir ant viršūnių sukrauja nedidelius mėlynus žiedelius. Žiedams nukritus pradeda augti galvutės, galbūt, žirnio didumo. Jose atsiranda spindulių sistemoje apie šeši grūdėliai. Kai žalios galvutės ir visas stiebas yra apie viena šešioliktoji arba trys trisdešimt antrosios diametro storio, o viduryje nuo apačios iki viršaus tęsiasi plona skylutė. Viso stiebelio paviršutinis sluogsnis yra tikrasis pluoštas, bet kol dar žalias jis labai nestiprus, — galima lengvai pertraukti.

Linų rovimas, pagal tradiciją, atliekamas moterų rankomis. Griebiamą abiem rankom linų saują, traukiama augštin, o dešine ranka užgriebus

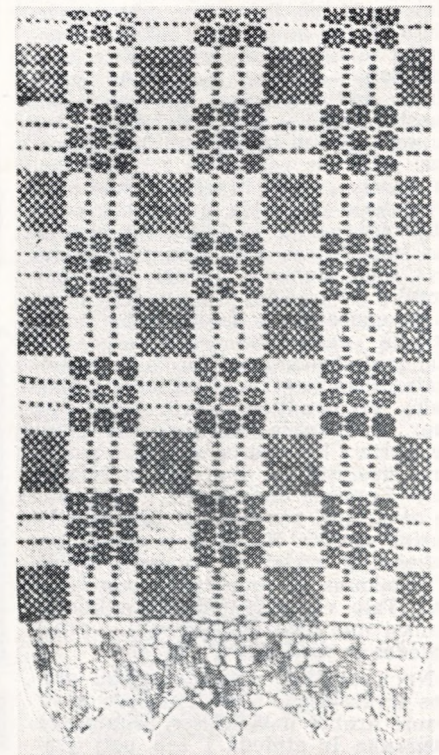
dar neišrautų, priplojama prie išrautųjų ir vėl traukiama tol, kol pasidaro didelė išrautų linų sauja. Tada su mažu linų pluošteliu perjuosiami arba visai palaidus dedama į pėdus, kurie surišami šiaudų grįžte. Nurauti linai tuojau vežami į klojimą. Čia jau vyrų darbas. Kažkodėl, keliamasi labai anksti iš ryto, su žiburiu reikia linus šukuoti; — pusiau pribrendusias galvutės ir visas stiebas pradeda eiti rudyn, tada jau ženklas, kad linus reikia rauti. Linai išraunami su šaknimis, nes ir ant šaknų paviršiaus taip pat yra pluoštas. Suaugusio lino stiebas yra apie viena šešioliktoji arba trys trisdešimt antrosios diametro storio, o viduryje nuo apačios iki viršaus tęsiasi plona skylutė. Viso stiebelio paviršutinis sluogsnis yra tikrasis pluoštas, bet kol dar žalias jis labai nestiprus, — galima lengvai pertraukti.

Negaištant nei vienos dienos linai merkami į vandenį. Ūkininkai turėdavo išsikasę žemesnėse vietose didesnes duobes bent 2—3 metrų gilumo, jos visada būna apypilnės vandens. Linų pėdai, tvarkingomis, viena ant kitos eilutėmis sumetami į vandenį. ant jų užmetama geras sluogsnis nukirstų krūmų, o ant jų dedami sunkūs medžio gabalai arba akmenys, kad visus linų pėdus panardintų vandenin. Taip linai mirkomi bent dvi ar tris savaites. Tas priklauso nuo oro šilumos ir šviežio lietaus vandens. Jau už savaitės laiko, ūkininkas pradeda tikrinti linų išmirkimą. Ištraukęs iš vandens mažą linų saują, bando ją laužti. Jeigu vidurinioji dalis — spalvis, lūžta, tada jau mirkimo užtenka, reikia linus traukti laukan.

Pradžioje nuimami sunkieji svoriai; po to šakoti krūmai ir tada patys iškyla išmirkę linų pėdai. Jie jau yra šviesiai pilkos spalvos; jų kvapas labai nemalonus, ir išvaizda gana šlykšti, tarsi supuvusių žolių niekam nevertas ryšulys. Jie, nieko nelaukus, kraunami į prasciausią vežimą ir, parinkus lygesnės pievos ar dirvos tinkamą plotą, šlapius pėdus išmėtoma taip, kad pasilenkusios moterys galėtų vienodu storumu gražiai pakloti. Vienodom tiesiom eilutėm padengiama didelis lauko gabalas. Yra labai gerai, jeigu neužilgo palyja. Saulėtas oras jų spalvą baltina ir viršutinį to augalėlio sluogsnį — tikrąjį lino pluoštą, — atšokina nuo vidurinio liemens, vadinamo spalniu. Taip pakloti linai guli ant pievos apie dvi ar tris savaites. Patyręs šeimininkas, paėmęs pluoštelį linų, tuojau gali pasakyti, kada linai yra jau "išsistovėję", ir juos reikia suimti. Palaukus giedresnės dienos arba nors sausesnio oro, darbininkai eina su grėbliais, — suima linus. Surišus šiaudinėmis grįžtėmis į pėdus, vežama namo ir kraunama į pastogę, kad visą laiką išsilaikytų sausi. Jeigu rudens metu, dar yra kitokių skubotesnių lauko darbų, linai gali palaukti.

* * *
* * *

Sekantis linų apdirbimo procesas vadinasi linų mynimas. Seniausias tam reikalui įrankis, koks dar prieš pirmąjį karą buvo matytas Rokiškio apskrityje, vadinosi „mintuvai“. Senųjų žmonių pasakojimu, tas medinis „griozdas“ buvo vartojamas baudžiamos laikais. Tai ant keturių medinių kojų stovintis, iki juostos augštumo ožys. Viršutinės dalies medinės briaunos sutaikytos su apatinės dalies plyšiais taip, kad tarp jų iškišta sausų linų sauja, iš viršaus ranka spaudžiant, laužoma zig-zag forma. Sulaužytas spalis lengvai skiriasi nuo pluošto. Labai varginantis ir daug laiko gaišiantis darbas. Apie 19-to šimtmečio vidurį laisvi stambesni ūkininkai jau turėjo linams minti mašinas. Nesudėtingas mechanizmas, tas pat principas kaip ir senoviškų mintuvų. Trys dantuoti mediniai volai būdavo arklio jėga sukami, o tarpe tų dantų įkišta linų sauja laužoma ir tuo būdu spalis atpalaiduojamas nuo minkšto pluošto. Norint gerai išminti, linų saują reikia pakartotinai kišti tarp dantuotų volų, kol spaliai yra pakankamai sumalti, sauja minkšta. Nelinksma toki darbą dirbti, nes dulkės akis graužia, o paskubinti būtina reikia, kad iki vakaro visa „jauja“ būtų išmintą. Minkštos linų saujos tvarkingai klostomos viena prie kitos ir šiaudine grizte surišamos į ryšulius tokio svorio, kad lengvai galėtų krauti į vežimą. Dabar visą laiką reikia saugoti, kad išminti linai išliktų sausi, nes sausų yra lengvesnis tolimesnis jų apdirbimas.

Jau nemažai dirbta, nemažai vargo įdėta, bet iki plonos drobės pagaminimo dar ilgas kelias. Kai jau visi lauko darbai prie pabaigos, tada prasideda pats ilgiausias ir gal nuobodžiausias procesas, — linų „braukimas“. Įrankiai labai paprasti ir niekada nepagerinti. Brauktuvė — stipresnio medžio gražiai nulyginta lenta. Apytikriai — storis $\frac{1}{4}$ inč., plotis 6-8 inč., ilgis — 24 inč. Prie vieno galo pritvirtinta gražiai nudailinta rankena, ji panaši į platus medinį kardą. Kita įrankio dalis — stovas — eglinės apdailintos lentos gabalas; nuo žemės iki juostos augščio, apačia itvirtinta į koki nors medinį bloką. Įrankis yra geras, jeigu jis pastatytas tvirtai laikosi stačias. Linai braukiami kur nors nuošalioje pašiūrėje, nes ta operacija atliekant, sraliai ir dulkės laksto į visas šalis. Vyras arba moteris, jaunuolis arba jaunuolė — visi gali linus braukti. Pasidėjus išmintu linų ryšuli, imama atskiros saujos ir jos pagal reikalą antvarkomos „supešiojant“. Kai sauja tinkamai sudorota, tada kairiaia ranka tvėriama linu saują arčiau galo, prispaudžiama prie stovo viršaus, o dešinėje turėdamas brauktuvę, kerta i linų saują taip, kad brauktuvė nuslystų iki linų saujos žemojo galo. Kertama daug kartų, nuolat saują pavartant, papėšiojant, iškratant likusius spalius. Kai saujoje spalių nebelieka, ji švelni ir kvepianti truoutį pasukama ir paguldoma kaip lydeka. Taip vienu metu brauktuvės čiauksi nuo ryto iki vakaro... prieš Kalėdas ir po Kalėdų.

Ne visos linų saujos vienodai gražios ir švelnios. Jeigu numato austi plonas drobes ir staltieses, šeiminingė pasirenka ir atideda į šalį patį gra-

žiausią linų pluoštą. Verpimui atrinkti linai šukuojami ypatingomis šukomis ir nuo jų vis atsiskiria daug pakulų, kurios tinka tik kasdieninio dėvėjimo audeklams. Lieka plona linų saujele, kuri labai panaši į šilką. Galutinai išvalytų linų saujele, abiem rankom paėmus už galų, papurtoma ir sukama į „kuodelį“. Kuodelis pritvirtinamas prie verpiamojo ratelio pakeltos lentelės, kuri vadinasi verpstė.

Joks Lietuvos matematikas nėra pabandęs suskaičiuoti, kiek valandų kaimietė moteris per savo amželi, yra išsėdėjusi prie ratelio. Verpė dienoomis, verpė vakarais, verpė visais keturiais metų laikais. Jeigu ji turėjo bent porą minučių laisvo laiko, ji sėdo prie ratelio ir verpstė.

Verpimo ratelis atlieka dvi pagrindines pareigas: a) išpeštą linų pluoštelį susuka į siūlą ir b) tuo pačiu metu suvynioja į špulę. Tai kaimiškos inžinerijos išmintis. Ratelis nėra komplikauta mašina, bet pridėjus verpėjos išminkintus pirštus, iš to ratelio išeina labai gražūs siūlai. Siūlų storį ir lygumą nustato tiktai verpėjos pirštai; siūlo susukimą — kiekiau arba minkščiau — nustatoma atitinkamai sureguliuojant ratelį. Visą atlieka pati verpėja, ir jokie taisyms mechanikai po kaimus nevaikščiodavo. Ratelius gamindavo de didelio išsilavinimo miesteliu „stalioriai“ ir pardavinėjo turgadieniais suvažiuosiuoms ūkininkams. (Čia tenka priminti, kad visi pavadinimai ir darbų santvarka buvo girdimi ir matyti Rokiškio apskr. Panemunio valsčiuje. Tuos pavadinimus tėvai atsivežė iš Biržų apskr., Papilės valsč.. Kitose vietovėse galėjo būti truputį kitaip).

Kai prisirenka bent 3 — 4 pilnos špulės, tada siūlai vejami į „matkus“ (išvaizda galima palyginti su automobilio vidurine padanga). Siūlai matkuose pagal savo paskirtį, dar turėjo praeiti keletą būtiniausių operacijų. Jie būdavo virinami dideliame katile, džiovinami ant tvoros, baltinami prieš saulę, pagal reikalą dažomi įvairiomis spalvomis. Dažai randami čia pat, savo darže arba pakrūmėje. Alksnio, karklų žievės, svogūnų paviršutiniai sluogsneliai, ir dar daugiau visokių augalinių ir mineralinių priedų panaudojus, buvo išgaunamos įvairios spalvos.

Atatinkamomis priemonėmis paruošti siūlai turėjo dvi paskirtis: a) audeklo metmenys, kurie įriečiami į stakles ir b) ataudai. Apmetimui siūlai buvo imami nuo „krijelio“ ir sukami ant mestuvų, — tai specialus, bet labai paprastas prietaisas: keturkampė figūra sukama vertikaloje padėtyju tai į vieną, tai į kitą pusę. Tas įrankis pagelbsti nustatyti audeklo ilgį ir plotį. Nuimant nuo mestuvų toji stora siūlų dešra supinama į tam tikrą grandinę ir elgiamasi pagal tam tikrą tvarką, kad toji siūlų daugybė nesusipintų ir be vargo būtų galima įriesti į stakles.

Kai audiniui visa medžiaga yra tinkamai paruošta, tada staklės atskiroms dalimis sunėšamos gryčion ir ten įprastoje vietoje sustatomos.

* * *

Pirmomis dienomis visos šeimos dėmesys būva atkreiptas į audimo pasirėngimus. Vaikams labai įdomu, nes tai nekasdieniški vaidžai. Dažniausiai šeiminingė viskam vadovauja. Įdedant siūlus į stakles laikosi tokios ei-

P. ILGŪNAS

AUDEJĖLĖ

J. NARŪNĖ

AUDEJĖLĖ

*Mūsų sesė
geltonkasė
staklėšė šaudė,
lino drobė audė.*

*Jon įdėtas,
įrašytas
ilgas ilgas
sesės rytas ...*

*Dobileliais,
kačpedelėm,
raštų raštais
apkaišytas ...*

gos: 1) siūlai suveriami į skietą, 2) suriečiami į veleną; 3) skietas pašalinamas; 4) veriami į nytis; 5) siūlai vėl suveriami į skietą; siūlai sujungiami su apatiniu velenu; 6) nytys pakojamos ant ratukų ir sujungiamos su pakojomis; 7) skietas įdedamas į muštuvus. Dar seka visokie užrišimai, patempimai, pataisymai, palyginimai ir galop prasideda tikras audimas.

Tiktai ilgametė audėja ir, galbūt, neblogo muzikantė galėtų atkurti tuos visus garsus, kurie būdavo girdimi visom staklių dalim ritmiškai veikiant. Čia sutrata pakojos, čia sugirgžda nytys; čia sutraška, čia sucypia, čia suziria ... o virš visko dominuoja muštuvų ritmiškas stuksekėjimas — per visą dienele ... per visą žiemele ...

Niekas tikrai nežino, kada audeklas bus baigtas. Velenas, ant kurio suriesti metmenų siūlai vis plonėja, o tas apacioje, ant kurio susukamas audinys — vis didėja. Labai pamažu keičiasi tie du diametrai, bet pavasariui artėjant, darbas artėja prie galo. Vieną dieną, vietoje metmenų siūlų pasirodo virvėmis apraišiota lazda. Gal ryt, o gal poryt lazda priartės prie nyčiu, o tas jau reiškia, kad ilgas ir labai ištvermingas darbas yra baigtas. Turi būti nemažas pasitenkinimas, malonus jausmas, — tai lyg ilgai laukta pergalės diena. Keliais adatos dygsniais pabaigą užsiuvus, žirkles patvėrus: žybt ... žybt ... ir audeklo galas ant kelių. Abiem rankom traukiant, apatinis velenas greitai sukasi, ir kelių mėnesių darbas audejos glėbyje.

Audeklą iš staklių ištraukus dar ne visas darbas pabaigtas. Jeigu tai lininis ar pakulinis audinys, jis dar turi pasidaryti švelnesnis, lygesnis ir visais atžvilgiais malonesnis. Arčiau ūkininko trobos visada būdavo gilesnė duobė, vadinama "sodželka", kurioje būdavo vendans. Naujai išausta drobė atnešama prie sodželkos ir metama į vandenį taip, kad audeklas susiklostytų tokia tvarka, kad už to paties galo paėmus, būtų galima jį visą ištaisai išvilkkti ant pievos. Toks jau paprotys: naktį audeklas mirksta vandenyje, o dieną išvelkamas ant pievos ir taip jis baluoja prieš saulę. Kartais ir dienos metu, dar su kibiru atnešus vandens, audeklas pakartotinai palaistoma. Saulės spinduliai lino siūlą baltina ir minkština. Saulės spindulių reakcijoje lino siūlo kvapas kaskart darosi švelnesnis ir malonesnis. Nepaigailima ilgiau palaikyti, ilgiau padirbėti, kad tik audinys pasidarytų gražesnis bei malonesnis. Toks procesas turėjo tęstis apie 3—4 savaites. Tik moterys žinojo, kada drobė jau galutinai išbaltinta ir reikia ją nešti vidun išbrūžinimui. Čia vėl tam reikalui pritaikytas įrankis. Storesnio medžio gabale iškirsti du plyšiai tokio ilgio, kad visoks audeklo plotis lengvai išsitemk-

tų. Toks medinis "balvonas" guldomas ant grindų ir drobės galas prakišamas pro plyšius taip, kad susilankstytų zig-zag forma. Du asmenys susėda prieš viens kitą ir kojomis stipriai spirdami priešpriešiais, audeklą rankomis gerokai patempę, traukia tai į vieną, tai į kitą pusę. Tokioje padėtyje audeklas lankstomas stačiais kampais yra minkštinamas, o traukiant per medines briaunas, lyginamas. Drobė perėjusi per tą paprastą brūžinimo operaciją darosi daug gražesnė ir malonesnė.

Kaimiečių išausta lininė staltiesė kvepia pievų laukais ir gaivinančiais sodų žiedais. Storai prisukti drobės rietimai buvo šeimos pasididžiavimas.

Kai kaime pasitaikydavo vestuvės, visų dėmesys būdavo atkreipiamas į nešamas kraičio skrynias. Jeigu jauni vyrai, palenktais sprandais, sunkiai kelia į ratus dideles, sunkias skrynias, tai reikšdavo, kad jaunasis gauna labai gerą pačią. — Toks gerumas tuojau ir pasireiškėdavo, nes jaunoji šeiminkė kiekvienam pajauniui padovanodavo po "stuomenį" drobės. (Vienas stuomo yra tiek drobės, kad galima pasiūti marškinius su rankovėmis).

Tose kraičių skryniose kartais būdavo labai įdomių dalykų. Darbšti kaimo mergaitė prisiausdavo tiek visokių audinių, kad jos vargingame gyvenime vis būdavo iš ko dasidurti. Šalia jos pačios išsiaustų, neretai, būdavo prikrauta jos mamytės ir net bobutės gražiai išaustų rankšluosčių, drobių ir staltiesių. Reikia atkreipti ypatingą dėmesį, kad bobutės austos staltiesės būdavo neprastesnės už anūkes, daug vėlesniais laikais išaustus audinius. Norisi padaryti prielaidą, kad ir dabartinėse Lietuvos žemdirbių skurdžiose patalpose, dar yra užsilikusių senovės kaimietiškų audinių likutėlis, kurio amžius galėtų siekti virš šimto metų. Lietuvos moterys mokėjo pagaminti, ir sugebėjo ilgus metus išlaikyti. Lietuvių surengtose rankdarbių parodose dar galima pamatyti tu nuostabaus grožio kūrinių, tik su apgailėstavimu konstatuojama, kad ateityje tokie eksponatai pradės retėti, nes jų niekas nebegamins. Linų nepaprastai sudėtingas apdirbimas jau yra praeities dalykas — tai Lietuvos lino istorija.

Jau po pirmojo pasaulinio karo toks varginantis ir kruopštus linų apdirbimas pradėjo nebeapsimokėti, ir linų sėjimas metai iš metų vis mažėjo. Tačiau gyvenantieji arčiau modernių linų apdirbimo punktų arba turėdami kitokių palankesnių aplinkybių linų sėjimą išplėtė. Kurį laiką prieš antrąjį pasaulinį karą Lietuvos linų pramonė ir eksportas užsienin padidėjo ir Lietuvos ekonomijoje plėtotėje buvo užėmęs svarbią vietą.

* * *

*Tos jaunutės
dukruželės
staklėse
svajota ...*

*Ir dainelėm —
dainuželėm
lino drobė
apdainuota.*

KNYGA KRYŽKELĖJE.

M. MALAKŪNIENĖ

(Lietuviškos knygos pristatymo programa, Melbourne 1.8.1971, sutrumpintas įvadas).

Nelengvas buvo lietuviškos knygos kelias. Žodis keliavo iš lūpų į lūpas — dainose, pasakose, padavimuose, patarlėse, mįslėse... Spausdintą rūbą jis įgijo (1547 m.) su Mažvydo "Katechizmo prastais žodžiais", kada gimė pirmoji lietuviška knyga.

Ligi tol bajorai, dvarininkai, kunigaikščiai, dvasiškiai naudodami lenkų, lotynų, prancūzų ar gudų bei rusų kalbas — naudojami ir jų raštais.

Kaimietis, baudžiauninkas savo grubiomis nuo sunkaus darbo rankomis ir vargo prislėgtom blakstienom — tik šventadieniais slebizuodamas "ba-be-bo-bu" tepaganė tas avelės."

O tačiau lietuviškas žodis nestovėjo vietoje. Jis rinkosi atkakliai į knygas. Augo jaunoji karta — vis daugiau važiavo mokslų įieškoti žemesniojo bei vidutinio luomo vaikų. Vis daugiau atsirado kunigų, daktarų, "daraktorių", mokytojų, o su jais augo ir kūrėjų skaičius.

Be "Šventųjų Živatai", be "kantičkų", maldaknygių, šventraščių, šimtmetinių kalendorių, bei "sapnų išguldyimų" ir "Magelano kelionių" — gimė vis naujos knygos. Atėjo Donelaitis, Daukantas, Baranauškas, Maironis, Kudirka, Putinas, Krėvė, Brazdžionis ir t. t. ir t. t.

Gimė periodinė spauda — "Aušra", "Varpas"... ir visi kiti, kurie atėjo jų pėdomis. Atsirado žmonių vis geriau ir vis dažniau galinčių "tose baltose pievose tas avelės paganyti".

Augo poezija, augo proza.

O per tuos kelis nepriklausomybės dešimtmečius, galėtume sakyti — Lietuva knygomis pražydo. Rašytojas jau galėjo pakelti galvą — jis buvo išskiriamas, įvertinamas premijomis, paminėjimais šventėse.

Knyga tapo nuolatinis ir pageidaujamas svečias lietuvių namuose.

Reikia atsiminti, kad lietuvis buvo išmokęs knygą gerbti ir vertinti. Su dideliu pasišventimu ir rizika gabeno knygas iš Prūsų spaudos draudimo laikais; slėpė nuo žandarų, dalijosi su savo kaimynais. Net mano senelis, atsimenu, tik ant švarios baltos staltiesės pasidėjęs atsargiai atversdavo šventas mišų knygas bei giesmynus, o pabaičius — užvertes pabučiuodavo ir vėl užkeldavo jas aukštai po balkiais pritaisyton lentynėlėn, kad mūsų vaikiškos rankos jų niekad nepasiektų. Knyga jam buvo turtas, sunkiai įgyjama brangenybė, kurią jis didžiai gerbė ir to paties mokė savo vaikus bei anūkus.

Kas rašo, sakome, matyt, mėgsta rašyti. Mes vyresnieji priimame tai, kaip faktą: rašė, kad turėjo rašyti, — tam juk jis ir rašytojas, tam poetas... Kaip lakštingala, negi galėtų negiedoti?

Kiek laiko jis tam rašymui sugaišta, iš ko duoną valgo, kiek uždirba — atrodo neaktualu ir nesvarbu.

Girdėjom apie retkarčiais duotas premijas seniau Lietuvoje, skaitėme, kad ir Amerikoje vienam kitam pavyksta gauti geradarių paaukotas kelių šimtų dolerių premijas už savo kūrinių — tai ir visas. Ir tai ne reguliariai — tik laimingu atveju. Daugelis ir šito nesulaukia.

Turbūt retas pagalvoja, kad ir rašytojas turi valgyti, turi turėti pastogę, išlaikyti savo šeimą ir t. t.

Jeigu jau vietinis šio krašto rašytojas retas pragyvena vien "iš rašymo", nors jo knygos yra skaitomos tūkstančių žmonių ir perkamos bibliotekoms, mokykloms, skaitykloms ir verčiamos į svetimias kalbas — tai ką besakyti apie rašantį lietuvi, kurių darbus vien saulėlė žmonių nuperka.

Skaitome, kad paliktoje Tėvynėje nei rašančių, nei skaitančių netrūksta. Lietuviškas žodis, nors spaudžiamas prie žemės, nors rusinamas, vis kelia galvą į saulę. Kiekviena geresnė grožinė knyga yra išperkama vos pasirodžiusi.

Tik čia mums "laisviems tarp laisvų" tos vertybės ir pirmenybės sąvokos susimaišė. Televizija, radio, plokštelės, laikraščiai, teatrai bombarduoja akis, ausis, pojūčius — daromės atbuke, tingūs — skęstame vakarų pseudo - kultūroje savąją užmiršdami.

Vakaruose lietuvis rašytojas varžtu neturi ir nejaucia. Jis laisvai galėtų skelbti savo idėjas, savo mintis, lačiau jam trūksta leidėjų! Ir nėra vilties, kad tos sąlygos pagerėtų. O tos knygos, kurios surado leidėjus, kurios gimė per autoriaus didelį pasiaukojimą ir darbą — ir iš tų didžioji dalis kur nors trūnija leidėjų sandėliuose, platintojų dėžėse. Mūsų žmogus, užsiėmęs materialinių gėrybių kaupimu, norėjimu pasirodyti geriau už Joną. Nebeprisirošia jų nusipirkti, nes, girdi, neturįs laiko skaityti...

Ir tai sukas tas amžinas ratas. Knyga yra tapusi lyg ta "marti už vartų", kurios mes nepageidaujame — todėl nebesileidžiam į savo namus.

Knyga pati dar beldžiasi į mūsų paradines — didžiąsias duris. Nejaugi esame tiek užsiėmę (busy in the backyard), kaip angliai sako, kad nebegirdime spaudžiamo skambučio?

Kiek jau išbarstyta, palikta pakelėse gerų kūrėjų, dvasinių jėgų, kiek fiziškai pakirstų jau užklojome žeme ir kiek beliko? Kiek nutilo, nutyla ir dar nutils už geležinės uždangos? Kas suskaitys, kas, kaip toje dainoje, "surokuos"?

Kryžkelėse šakojasi keliai. Mes patys juos pasirenkam, mes patys ir eisime.

Nejau tik už geležinės uždangos lietuviškas žodis teišliks ateičiai gyvas, o

A. MACIULIS

EXLIBRIS

mumyse tik merdėjantis — nei skaitomas, nei pergyvenamas?

Žodis yra kaip kūdikis — jam reikia nuolatinio dėmesio, globos ir meilės.

Argi lietuviška knyga nesidaro panaši į tą pasakų karalaitę Snieguolę?

Tačiau, kaip ir toje pasakoje Lietuviškoji Žodžio Karalaitė nemiršta! Ji tik miega. Gulį grabe ir negali pati prakalbėti, negali atsikelti. Reikia ją paliesti, paimti į gyvas rankas — reikia to meilės pabučiavimo?

Kur tie karalaičiai?

Amžino atminimo didysis mūsų Melbourne knygnešys Antanas Krausas visą savo gyvenimą buvo Knygos Riteriu. Jis jas globojo, jis rinko, saugojo, išrašinėjo, siūlė, siuntinėjo ir kur tik ejo — vis nešėsi knygų maišelį. Jam užteko noro, energijos ir pasiaukojimo lietuviškam žodžiui, jis buvo pasiryžęs gyvybę atiduoti.

Ir atidavė. Kai staiga mirtis jį paguldė nelaiku — jo ryšelis liko ant viešojo kelio, kelelio. Turime, tiesa, dar vieną tikrą knygnešį Melbourne — tai p. N. Butkūnas, kuris jau ilgus metus savo stalą knygomis apkrauna ir nukrauna sekmadieniais prie bažnyčios mažojoje parapijos saliuokėje — bet negi uždėsi žmogui dvigubą našta?

Ne vienas su nerimu dūsavome: kas stos į A. Krauso pėdas, kas perims jo pareigas ir jo vargą? Kas pakels jo paliktą knygą nuo viešojo kelio?

Ir štai žiūrėk, pakilo viena iš mūsų pačių — taip pat kaip ir mes dirbanti, taip pat "užsiėmusi", taip pat kaip ir mes pavargstanti. Atėjo p. A. Matukevičienė ir savo, kad ir silpnomis moteriškomis rankomis, susirišo p. Krauso paliktą knygų pūdelį ir užsidėjusi ant savo pečių jau stovi prie mūsų sąžinės durų. Knyga vėl eina įieškoti savojo Princo — skaitytojo.

Todėl šiandien, kol dar turime idealistų rašančių, kol dar turime pasišventėlių knygnešį — palengvinkime jų našta, pagerbkim senuosius knygnešius kiekviename kampely — kur knyga eina įieškoti savo skaitytojo taurių rankų nešama.

Eikime visi vienu keliu! Neškime knygą į savo namus!

GYVENIMIŠKAIS KLAUSIMAIS APIE TURTINGUMĄ, NETURTĄ IR PINIGUS.

T. B. Mikalauskas

PRANYS ALŠENAS

Daugelio moterų širdys yra linkusios kitiems gera daryti, dalyvaujant ypač labdaros organizacijose. Tokių organizacijų, kad ir Toronte, buvo ir yra, tai: moterų šalpos grupė "Daina", "Caritas", du parapijų K. Liet. Katalikių moterų dr. jos skyriai: Prikėlimo ir Sv. Jono Krikštytojo, anojų net ir KLB Krašto v-bos kadencijoj šalpos skyriui vadovavo moteris.

Taigi, apie šalpa ir norisi čia pakalbėti.

"Nihil habenti, nil deest" — kas nieko neturi, tam nieko netrūksta — šitaip dėstė Quintus Curtius, o Seneca, tarytum į tai, šitaip pridūrė: "Opulenti omnia desunt", atseit, turtingam visko trūksta...

Dar vienas priešpiniginis asketas, Dr. Axel Munthe, kadaise šitaip bylojo:

"Ką sau pasilaikai — netenki; ką atiduodi neturtingiesiems — bus amžinai tavo"...

Minėtas Dr. Axel Munthe kurį laiką buvo Vargdienių seselių prieglaudės Romoje gydytojas. Kaip matome, iš profesijos — Axel Munthe buvo gydytojas, bet kartu jis buvo itin gabus ir rašytojas-beletristas. Jo knyga "San Michele" buvo išversta į visą eilę kalbų, jų tarpe ir į lietuvių — vertėjas Pr. Povilaitis. Antrąjį tos knygos leidimą (dveiose dalyse) išleido knygų leidykla "Terra", Čikagoje, 1952 m.

Šioje savo knygoje Dr. Axel Munthe apie pinigus taip griežtai samprotavo:

"Be ko kita, neturi teisės sau pasilikti tų pinigų, jie priklauso ne tau, pinigai niekam nepriklauso šioje žemėje. Visi pinigai yra velnio, kuris dieną ir naktį sėdi savo kontoroje už pinigų maišų ir prekiauja žmonių sielomis. Nebūk perilgai įsikibęs į nesvarų pinigą, kurį jis tau įspaudžia į delną, atsipalaiduok nuo jo, kaip tik gali greitai, nes kitaip šis prakeikimo slegiamas metalas tau veikiai nudegins pirštus, tau įsisuirbs į kraują, tau avakins akis, užnuodys mintis ir sukietins širdį. Ikišk jį į vargdienių senelių skardinėlę arba išmesk nelabąjį daiktą į artimiausią griovį, ten jo vieta. Kuriam galui krauti pinigus? Visvien greitai iš tavęs juos atims. Mirtis turi antrą raktą nuo tavo pinigų dėžės"...

Taigi, šio gydytojo ir beletristo pasisakymas pinigų adresu gana griežtas. Žinoma, nereikia jo imti savo mintysna paradžiu.

Pinigai pragyvenimo tikslui visiems reikalingi. Tik nereikia nueiti į kraštutinumą juos taupant. Išmintinga lietuviška patarlė sako: "Ir giliausias ežeras turi dugną, ir plačiausios jūros turi krantus". Tuo norima pasakyti, jog ir mūsų troškimams (ypač turtu atžvilgiu) turėtų būti ribos.

Patarimai žmogui visada yra reikalingi, nors, kartais, perduoti ir pergiežto formoj. Ir Šekspyro "Hamlete", kreipiantis į Horacijų, yra sakoma:

"Horacijau, tarp dangaus ir žemės yra dalykų, apie kuriuos tavo išmintis mažai pagalvoja"... Gi Nietzsche apie pasaulio paslaptinę ir žmonių minčių ribotumą tas paslaptis užčiuopti, yra šitaip pasakęs:

"Die Welt ist tief und tiefer als der Tag gedacht — (Pasaulis yra paslaptingesnis negu kad dienos šviesa jį parodo).

Daugelis mano, jog laimė — turto. Deja, mintytojai kitaip galvoja. J. v. Kapff Essenther šitą reikalą taip išvedžioja:

"Kodėl mes nerandame laimės? Nes jos jieškome ten, kur jos nėra: gyvenimo viršūnėse, nuostabiuose toliuose, kur auga "laimės gėlės". Laimė ji glūdi tyloj, tamsioj, giliai paslėptoj vietoj, kuri yra taip arti mūsų ir į kurią mes taip retai nusileidžiame; mumyse pačiuose".

Pagaliau, apie žmogaus laimę išgirsime Aristotelio samprotavimą ir mūsiško jauno, bet labai brandaus, rašytojo, Aloyzo Barono raštinį teigimą. Aristotelis sakė: "Paskutinis žmogaus tikslas turi būti jo laimė, ir ta laimė neglūdi nei jusliniuose, nei turčiuose, nei kituose kūniškuose dalykuose, o dorybių praktikavime, ypač labdaroj".

Gi mūsiškis A. Baronas šitaip sako: "Sunku žinoti, kada laimė ateina, lyg šienapjūtės dalgio plakimo aidas, į tavo širdį, ir tik vėliau, atsigręžęs atgal į nuejusią dienų vieškelį, randi jos pėdas"...

Taigi, verta žiūrėti į nūdienos vieškelį, ne į praėjusias dienas, nes praėjusios dienos nusineša ir palaidoja mūsų laimė...

PRATYBOS

VAIKŲ

NAMUOSE

ČIKAGOJE

Motina neužiima politika. Jos širdis turi savo taisyklę: šypsena. Motinos šypsena yra skirtinga nuo visų kitų. Ji jau linksma, kai dar tik svajoja apie kūdikių atsiradimą. Su džiaugsmu ji juos lydi į gyvenimą. Ir po daug metų, kai vaikai jau dideli, ji juos pasitinka su ta pačia motiniška šypsena. Kartais ta jos šypsena tampa dar gražesnė, kai jos akyse sužvilga ašara, kaip žvilgantis deimantas, kaip rytmečio rasa.

Vaikai gali pamiršti daug dalykų savo gyvenime, bet jie niekad nepamirš motinos šypsenos. Kas gali pamiršti naktis praleistas ligoje, kai šalia lovos budėjo žemiškasis angelas, įsmeigtomis akimis sekė kiekvieną alsavimą, šaukštu nešė šalto vandens prie išdžiūvusiuo karščio lūpų. Ir vis su nepailstančia šypsena.

Kai vaikas grįžta iš mokyklos sudraskytas baltiniais ar perplėstu batų, truputį pasibarusi, vėl glaudžia prie savęs, ramindama, kad neverktų. Jos šypsena yra tiek galinga, kad ji viena gali vaikų išlaikyti gerai. Kai vaikas nebemato motinos šypsenos, jau yra bausmė, baisesnė už piktus žodžius, už pačią rykštę.

Ta pati duona skanesnė, kai motina paduoda linksmai. Kai vaikas išvyksta kelionėn, motina nuoširdžiai perspėja saugotis nelaimių, pabučiavusi daugiau nekalba, tik mosuoja ranka ir pasilieka drebančia širdimi. Gal rasite rožę be kvėpėjimo, bet niekad nerasite motinos be šypsenos, nors ji gyventų vargingiausioj lūšnelėj.

Motina daugiau reikalinga meilės, negu duonos. Ji žino, kad jai reikia dirbti nuo ankstaus ryto iki vėlyvos nakties — ir jai neskaudu, bet jai labai skaudu, kai niekas jos neužjaučia ir nesupranta. Juk dažnai vyro pažadeta meilė ir pagelba lieka tik graži svajonė.

Motinos apsiuylimai, jos kryželiai, jos ašaros, susideda daugiausia iš stoko supratimo ir meilės. Motinystė tampa lyg bažnyčia be langu, grožis be šviesos. Bet Dievo apvaizda jos neapleidžia. Neradusi rožių vedybiniam

gyvenime, kurių ji tikėjosi, daug uoliau augina savo darželio rožes: vaikučius.

Yra labai gerų vaikų, kurie gerbia ir myli savo motiną. Iš vieno sūnaus atsiminimų apie savo motiną taip rašoma: "Aš myliu savo motiną. Ji giliai tikinti. Ji pirmiau pasimeldžia už mane, paskui už save. Atsimenu, kai tėvas mane bardavo, ji skubėdavo suraminti. Nušluostydavo ašaras, pabučiuodavo, paduodavo žaislelį, ir visada su šypsena".

Norėčiau, kad visos motinos žinotų, jog jos yra vieninteliai gyvi sutvėrimai, visiems prie širdies, mažiems ir dideliems, ir kad jų šypsena yra šeimos saulė, duodanti gyvenimą.

ROVĖJOS DIENA

Pavasaris mieliausias mūsų laikas kaime. Vos tik nutirpsta sniegas, vos tik pirmas juodos žemės sluogsnis išsivaduoja iš ledinių šalčio pirštų — žemė alsuoja. Pavasario giesmę gieda pirmas žiedas, rodos ir medžiai gieda savo pumpurus tiesdami į saulę. Vandens srovėlės čiurlena juodame arime į pakeles. Ką bekalbėti apie paukščius!

Su pavasario džiaugsmiais ateina ir pirmieji darbai: arimas, sėja, sodinimas. Lauke pavasaris, šiltadaržyje — vasara. Čia sukrenta tiek daug saulės spindulių, kad viduje—Floridos oras. Prasideda daigų rotavimo laikas. Rovėjos, rankoves atsiraičiusios, tempia daigą po daigo iš žalių lysvių. Kaip matai, dėžės pilnos. Jas sodintojai vežasi į laukus, gražindami tuščias atgal. Šiltadaržyje groja radio: muzika, oras, žinios. Rovėjos pirmos sužino, kada grįš pavasario šalna, kada sustoti dirbti, kad jauni daigai nenukentėtų laukuose.

Radio garsai joms netrukdo skubaus darbo. O skubėti reikia! Pavasaris skuba keliaudamas per laukus—žiūrėk, jau kažkur nuėjęs. Ir dar kaktas skuba! Štai ruda, žebenktis bėga cementiniu šiltadaržio pamato krašte. Dantyse įsikandusi neša mažą, kaip peliuką, — žebenktėčiuką. Rovėjos sustoja dirbti ir kvapą sulaukčiusios stebi. Vikri žebenktis, kaip žaibas dingsta žolėje — kieme. Moterys stebisi žebenkties drąsa. Ji net radio garsų nebijo. Kos motinai baimė, kai ji neša savo vaiką? Vėl ta pati žebenktis, tuo pačiu keliu bėga ir nešasi ant-
rą, po kiek laiko — trečią, ketvirtą, penktą. Šeštą nešant, septintas kabo šikibęs į savo brolių (gal seserį), taip motina neša du iš karto.

"Kokia nepaprasta diena", galvoja rovėjos. Viena iš jų girdėjo, kad žebenktis neša laimę į namus, kur atsikrausto. Dirbdamos vis žvilgteli tuščią cementinį takelį, ar vėl nepamatys skubančio rusno žvėrelio. Štai ga radio žinios praneša baisią nelaimę. Prie gretimo kelio mokyklos autobusas susidūrė su sunkvežimiu. Praso žmones laikyti ramiai, nevažiuoti į nelaimės vietą neužblokuoti kelių. Tėvams bus pranešta kurių vaikai ten yra. Vienos rovėjos veidas išbala, šalta rasa išpila kaktą, rankos virpa, o mintys vis kartoja: "Kažin, ar mano vaikai tame autobuse?" Vos prieš pus-

valandį išleido juos pro vartus laimingus, klegančius, kaip žasiukus. Motina bando laukti antro pranešimo per radiją, gal daugiau ką pasakys? Mintys keičiasi galvoje žaibo greitumu, gal ne tas autobusas? Ji norėtų būti maža žebenktis. Dabar niekas jos nėsulaikytų, ji bėgtų kaip vėjas savo vaikų parsinešti. Ji nebegali daugiau laukti. Galvoje muša ta pati mintis: "Skambinti į mokyklą! Rovėja bėga per kiemą į namus. Kojos pinasi, atrodo, visa žemė sukasi, linguoja. Drebančiais pirštais suka mokyklos numerį. Atsiliepia vedėjas. Ramus balsas, lyg gaivinanti banga ateina telefono rageliu. Viskas tvarkoje. Jų autobusai visi laimingai atvežė vaikus į mokyklą.

"Ačiū, Dievui!" sušunka rovėja ir pati išsigaista. Kitos mokyklos vaikai nelaimėje. Kitos motinos verkia. Rovėja nebesulaiko ašarų, jos srovėmis bėga veidais, palengvindamos skausmą širdyje...

B. Vytienė

MOKYKIME JAUNUOSIUS IR PATYS KALBĖKIME LIETUVIŠKAI.

L. MILUKIENĖ

Kiekvieną tautą geriausiai galima pažinti iš jos kalbos. Per kalbą pradedame tautos papročius, dainas, sąmojų, istoriją, kiekvienos dienos gyvenimas yra formuojamas naudojamos kalbos charakterio pilnatyje. Lietuvių kalba yra sena, labai turtinga žodžiais, vaizdinga savo išsireiškimu formose ir ypatinga jos savybė, kad labai lanksti ir pilnai tinka moderniausiajam ateities pasauliui. Kalbotyros mokslininkų tarpe, lietuvių kalbai yra skiriamas labai didelis dėmesys: leidžiami leidiniai, universitetuose yra lietuvių kalbotyros fakultetai, ir t. t. Atėjo laikas ir mums, išeivijos lietuviams, geriau suprasti ir įvertinti savo kalbos vertę tarptautinėje pasaulio kalbų šeimoje. Tai turėdami mintyje, mes labai įdomiai ir gražiai galime pristatyti lietuvių kalbos reikalingumą ir reikšmę lietuviškos kilmės jaunuoliui.

Šiuo metu mūsų išeivijos spaudoje dažniau ir dažniau randame pasakymų apie lietuvių kalbos testinumo reikalingumą; kaikurie net sako: — jei nemoki lietuviškai kalbėti — nustoji buvęs lietuviu! Pilnai sutinku, kad mūsų tautinio išpareigojimo dvasia bus tvirta tik tada, jeigu ateities jaunuolių kartos išeivijoje ir net Lietuvoje kalbės lietuviškai.

Lietuvių skaučių veikla praeityje ir dabar savo šūkio "Dievui, Tėvynei ir Artimui" Tėvynės sąvoką skiria lietu-

vybės išlaikymo tikslui. Skautuose mergaitė turi progos pasireikšti vadovavime, o per žaidimus ir praktiškus užsiėmimus, bei gyvenimą gamtoje ji lietuvių kalba išreiškia savo įspūdžius ir išgyvenimus. Todėl, nežiūrint, kad jaunimas griebiasi tarp savęs angliškai kalbėti, skautuose jis nejučiuomis įgauti daug lietuviško charakterio, kuris pasilieka tol, kol jie nori lietuviškai kalbėti ir lietuviškai vadintis. Šeštadieninė mokykla išmoko geografijos, istorijos bei lituanistinės tiesos faktus; skautės per savo lituanistines programas, tai išgyvena ir įsisamonina jų prasmę. Pvz., V-je Tautinėje Stovykloje visos skautės buvo suskirstytos į: Aukštaitijos, Žemaitijos, Dūkijos, Suvalkijos rajonus, kiekvieno rajono vadovės su skautėmis suruošė tai sričiai būdingas parodas, aiškino apie tų sričių žmonių charakterį, sugalvojo savo rajonui būdingą dainą ir pan. Mergaitės taip išgyveno, kad jų ginčiuose galėjai girdėti: — Tu ant manęs nepyk, bet aš esu "žemaitė".

Skauciu ruošiamos Kaziuko mugės leidžia mergaitėms susipažinti su mūsų tautodaile, papročiais, įvairiais ornamentais ir jų naudojimu. Kalėdinės Kūčios supažindina su lietuvišku valgiu; mokome seses juostas austi, švenčiame įvairius lietuviškus minėjimus, stipresni vienetai turi savo tautinių šokėjų grupes, choras ir t. t. Kaikur yra ruošiamos sporto šventės, įvairūs suvažiavimai, duoda jaunimui progos susitikti, pabendrauti ir drauge palenkyti. Tai didelė ir plati programa, kuri kiekvienoje vietovėje yra išpildoma pagal vadovių pajėgumą, skaučių daugumą ir tėvų rėmimą bei talką.

Šios visos programos yra įmanomos, jeigu mergaitės, kurios pas mus ateina, kalba lietuviškai. Bet paskutinių 5 metų bėgyje daugiau ir daugiau mergaičių ateina į šeštadieninę mokyklą ir į jaunimo organizacijas, jau labai silpnai kalbėdamos arba visai nemokėdamos lietuviškai. Silpnai kalbančiam vaikui niekas neįdomu, nes jis beveik nieko nesupranta, o mūsų veiklos laikas toks ribotas, kad jį atskirai mokyti neišeina.

Niekas dar nerado lengvos formulės kalbai išmokinti. Visi tėvai, kurie nuolat rūpinasi, moko ir prižiūri vaikus, kad lietuviškai kalbėtų, gerai žino, kiek kantrybės, laiko ir pastangų reikia, kad tos pastangos turėtų rezultatų. Net ir namie lietuviškai kalbėdami vaikai, dažnai yra reikalingi pagalbos, kai mokykloje pradėdame linksniuoti, bet su tėvų pagalba ir priežiūra šios kliūtys yra nugalimos. Todėl konstatuoju faktą, kad niekas kitas vaiko lietuviškai neišmokys, tik tėvai ir nuolatinis lietuvių kalbos vartojimas namie. Visuotinė lietuvių kalbos naudojimo ir mokymo atsakomybė krenta ant tėvų pečių. Kiekvienas jaunas tėvas, mama, močiutė ir senelis, turi stengtis namie lietuviškai kalbėti, lietuviškas pasakas skaityti, vaika "Eglute" sudominti ir nuolatos budėti lietuvių kalbos vartojimo sargyboje.

Mes, skaučių vadovės, kurios sueigose matome mergaičių lietuvių kalbos mokėjimo silpnumą, prašome visas lietuviškas šeimas, kurios turi jauni-
mą ar mažų vaikučių ir nori, kad jie lietuviškai liktų, mokykime juos lietuviškai namie ir visą laiką patys kalbėkime lietuviškai!

PONIAI NIXON 60 METŲ.

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

Amerikos prezidento žmona, Thelma Catherine Patricia Ryan —Nixon gimė ir augo vargingoje šeimoje. Š. m. kovo mėn. 16 dieną ji sulaukė 60 metų. Kadangi ji gimė Šv. Patriko dienos išvakarėse, buvo vadinama trumpu "Pat" vardu. Jos tėvas buvo Nevadoje kasyklų darbininkas. Vėliau šeima persikėlė į Kaliforniją ir ten ūkininkavo. Kai Pat buvo 13 metų, mirė jos motina. Jaunai mergaitei teko rūpintis namų ir ūkio darbais, broliais ir slauginti plaučių liga sergantį tėvą. Grįžusi iš mokyklos ji turėdavo pardavinėti savo ūkio maisto produktus prie kelio. Baigusi vidurinę mokyklą, Pat dirbo įvairius darbus ir, susitapiusi kiek pinigų, pradėjo lankyti UCLA — Kalifornijos universitetą. Pasižymėjusi uolumu ir gabumais gavo stipendiją ir su pagyrimais baigė mokslus.

Idomių prisiminimų žiupsnelį patiekia buvusi jos mokinė Jean Lippiat 1971 m. "The Saturday Evening Post" žurnale. Ji rašo, kad graži, rudakė, elegantiška panelė Pat Ryan, tik baigusi universitetą, atėjusi mokyti mašinos rašymo įrašo giedrios nuotikos ir Whittier vidurinę mokyklą. Ji visuomet atvykdavo anksčiau laiko ir stovėdama prie durų maloniai pasveikindavo kiekvieną ateinančią mokinę, "tarsi mes ateitume pas ją į svečius". Pasivėlavusios būdavo sutinkamos tiesiu žvilgsniu, kuris mokinėms reiškė daugiau, negu kokie priekaištai. Savo grožiu, išdidžia laikysena, tvarkingu apsirengimu, o kartu nuoširdumu ir malonia, šilta veido išraiška, ji mokinėms buvo moteriškumo simbolis. Tačiau iš mokių ji griežtai reikalavo atlikti darbą beveik tobulai. Mokinės

turėdavo pačios surasti savo padarytas klaidas, jas pabraukti, perrašyti raštą be jokių pataisymų ir ištrynimų. Esą negalima daryti klaidų ir parašyti "noodle" vietoje "needle". Ji sakėdavo, kad parašytas raštas turi atrodyti, tarsi jis būtų meno kūrinys. Panelė Ryan užjaukdavo, paguosdavo nelaimėse, mielai režisuodavo mokykloje statomus scenos veikalus. O kai mokinės sužinojo, kad lankydamasi universitetą ji dalyvavo, kad ir nežymio-

PONIA PATRICIA NIXON

Kalėdų proga suruoštame Baltųjų Rūmų korespondentams priėmime dalyvavo Gražina Krivickienė su savo anūkais. Nuotraukoje iš kairės į dešinę: Gražina Krivickienė, Daina Penkiūnaitė, ponia P. Nixon, Algis Penkiūnas.

se rolėse, keliuose Hoollywood'o filmų pastatymuose (1931 "Ben Hur", "Small Town Girl", "The Great Ziegfeld" ir kt.), "jos autoritetas mokinių tarpe pakilo tarsi raketa į padanges", rašo straipsnio autorė. Panelė Ryan 1938 metais susipažino su jaunu studentu teisininku Richard Milheim Nixon. 1940 metais jis baigė mokslą ir juodu susituokė. Atlikęs karinę prievolę, Richard Nixon pradėjo savo politinę karjerą. 1946 m. jis buvo išrinktas JAV Atstovų Rūmų nariu, paskui senatorium, vice-prezidentu. Po to sekė pralaimėjimai jam kandidatuojamam Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentus ir į Kalifornijos gubernatorių. Ponia Nixon skaudžiai išgyveno vyro nepasisekimus. Ji buvo ir yra visų jo darbų rėmėja, nepasisekimuose — paguodos teikėja, geros nuotikos palaikytoja.

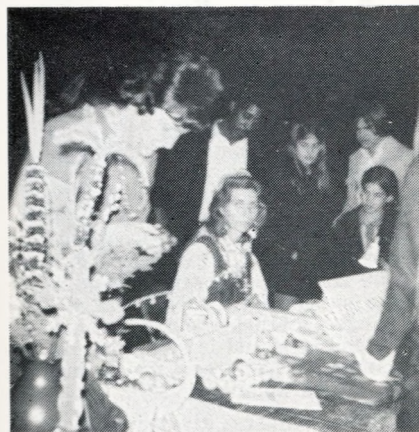
Ponia Nixon puikiai atlieka pirmosios Amerikos damos pareigas. Ji anksčiau nuolat dirbdavo labdaringose organizacijose ir dabar jas remia stengdamasi pagerinti vargšų gyvenimą. Jos iniciatyva akliesiems yra leidžiama lankyti Baltuosius Rūmus ir rankomis liesti ten esančius baldus ir daiktus. Ji buvo pakvietusi į Baltuosius Rūmus iš senelių prieglaudų vargšus Padėkos Dienos pietums. Ponia Nixon dažnai būna užimta nuo ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro priminėdama įvairias delegacijas: mokytojų, invalidų, įvairių labdarinių draugijų atstovus, kongresmanų žmonas ir t. t. Ji dalyvauja parkų ir kitų institucijų dedikacijose, priima svetimų valstybių prezidentus, karalius Baltuosiuose Rūmuose suruoštuose pokyliuose, arbatėlėse, lanko mokyklas, ligonines Amerikoje ir nuvykusi

Prie Liet. Mot. klubo paruošto tradicinio velykinio stalo, svečiai ir šaimininkės — p. Didžbalienė, Dr. V. Sruogienė, D. Dikienė. Nuotr. V. Noreikos.

Poetė G. Tulauskaitė-Babrauskienė

Aldona Kindurienė ir Rūta Penkiūnienė demonstruoja lietuvišką velykaičių marginimą prie parodėlės stalo Montgomery Mall prekybos centre.

P. S. Balzekas, jr., Lietuvos Kultūros muziejaus Čikagoje prezidentas, iš poetės **Gražinos Tulauskaitės-Babrauskienės** priima dovaną muziejui — skulptoriaus **K. Svelnio** darbo bareljefą "Geležinis Vilkas".

II P. L. Jaunimo kongresas vyks J. A. V. ir Kanadoje nuo birželio mėn. 30 d. iki liepos mėn. 16 d. Rengimo komitetui priklauso **Joana Kuraitė, Vitalija Rubytė** ir **Daiva Vaitkevičiūtė**.

WASHINGTONO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO VELYKAIČIŲ MARGINIMAS.

Washingtono Lietuvos Moterų Klubo valdybą sudaro Gražina Cesnaitė, Genė Genienė, Luisa Jurkienė, Aldona Kindurienė ir Rūta Penkiūnienė (pirmininkė), kurių pastangomis, š. m. kovo mėn. 24—25 d. buvo surengta liet. liaud. išdirbinių parodėlė ir pademonstruotas velykaičių marginimas. Visa tai įvyko Montgomery Mall prekybos centre, Washington'o priemiestyje, kurį aplanko tūkstančiai žmonių. Klubo pirm. R. Penkiūnienės paruoštas informacinis leidinys apie lietuviškus papročius buvo dalinamas visiems žiūrovams.

Prie įvažiavimo į prekybos centrą didelėje lentoje buvo paskelbtas šis įvykis. Velykaičių marginimas buvo plačiai aprašytas dviejuose Washingtono dienraščiuose ir vietinėje priemiesčio spaudoje. Laikraščiuose buvo įdėta nemaža nuotraukų lietuvių su tautiniais drabužiais ir šiaip dirbančiųjų klubo narių prie margučių ir parodėlės. Visa tai praėjo su dideliu pasisekimu. S. K.

Washingtono Lietuvos Moterų Klubo suruošoje parodėleje prie stalo klubo vicepirmininkė Genė Genienė, Montgomery Mall prekybos centre.

VELYKŲ STALAS

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Čikagos klubas suruošė velykinį stalą Čikagoje.

Viliojančiai skambėjo laikraščių pranešimai, tarsi kažkas naujo turėjo įvykti Čikagos padangėje. Tad ir neuostabu jei kam tas sumanymas susimąstymą išsukdavo ar net abejone sukeldavo.

Bet atėjus balandžio 9 d., per pat atvelyki, Tautiniuose namuose su jo visu "šaunumu" išvydau Velykų stalą.

Dalyviai buvo supažindinti ir su autentiškais margučiu raštais ir pavaišinti velykiniais valgiais.

Stalą dengė kumpiai, kalakutai, antys, paštetai. O didžiulis keptas paršiukas, įsikandęs margutį, dominavo visoje savo didybėje. Netrūko tortų, bobų, raguolio, plokštinių, suvalkietiško sūrio ir kitų gardumynų. O margučių dailumas: svogūnų lukštais, vašku ir meniškais aliejiniais dažais marginti kiaušiniai, puošė velykinę puotą. Tai buvo ar pačių d-jos narių, ar tam dalykui turinčių menišką gyslele ponių, darbo rezultatai. O greta didžiojo velykinio stalo žėrėjo stiklai su stiprinančiais gėrimais, su "Linksmų Velykų" linkėjimais. Apie stalą sukinėjos šventiškos, ilgais iki žemės drabužiais pasipuošusios šio pobūvio šeiminkėlės. Jų įvairiaspalviai drabužiai derinosi su velykine nuotaika ir dar labiau ryškino šią pavasario šventę. Stalus, švytinčius staltiesių baltumu, puošė puokštės gėlių, įdėtu i beržo tošimis apvilktas vazas. Žvilgtėjęs į jas nejuociomis persikeldavai į Lietuvą ir pašamoneje jutai pavasarišką beržų kvapą. O čia, greta vazos, želmanėliuose paskendęs margutis taip kukliai, bet simboliškai bylojo apie lietuvišką Velykas, apie šios, čia švenčiamos šventės prasmę.

Žmonės rinkosi. Pradžioje nedideliais būreliais, vėliau, vis gausiau, kol salę pripildė gražus, kultūringas, (apie 170 žmonių) lietuviškos visuomenės būrys.

O meninė dalis, kurią sudarė tam momentui pritaikytos dainos, atliktos p. Motekaitienės vadovaujamo ansamblio ir sol. p. Ragienės, dar labiau pakėlė velykinę nuotaiką.

Dalyviai, šventiškaite nuiteike, vaišinosi, šnekučiavo, nenorėjo skirstytis. Ne vieną sykį net teko nugirsti: "kad taip dažniau tokius parengimus suruoštų".

Tad ir tikėjimės, kad L. M. K. F. turės tą galvoje ir tas pirmas velykinis stalas ateity virs tradiciniu stalu.

S. Gedvilienė

į kitas valstybes. Visuomet jai reikia bent trumpai pasveikinti atvykusius, išklausti kitų pareiškimus, pageidavimus, atsakyti į atvykusių asmenų, ar vietinių korespondentų įvairius tomis progomis iškeltus klausimus. Visuomet ji vienodai maloni, tiksli. Prezidentienė pati peržiūri, kartais pati atsako ar bent pasirašo šimtus kasdien gaunamų laiškų, dažnai ilgai vakarodama. Ji dalinasi su prezidentu įvairiais rūpesčiais ir artimai bendrauja su savo dukromis Tricia, Julie ir savo žentais.

Iš pasirodžiusių Amerikos spaudoje straipsnių apie ponią Nixon ir kitas buvusias Amerikos prezidentienes, galima susidaryti tokį įspūdį, kad Rooseveltienė yra buvusi didelė humanistė ir veikli, Trumanienė ir Eisenhowerienė buvusios daugiau šeimos, namų tipo moterys, nesidominčios politika, Johnsonienė — tvirto būdo, ryžtinga, Kennedienė mėgusi aristokratišką gyvenimą ir prabangą, bet ne politiką. Tačiau Nixonienė esanti visapusiška. Ji pasižymi savo ryžtingumu, santūrumu ir dideliu politinio gyvenimo supratimu ir jame dalyvavimu. Ji taip pat pasižymi savo išdidžiu, gražia laikysena, kontroliuojamu griežtų bruožų veidu, švelnia šypsena ir maloniū dmesiu su ja kalbantiems. Ji turi daug patyrimo ir moka santykiuoti su įvairių tautybių žmonėmis, nes yra lankiusis net 75 svetimose valstybėse. Ypač aukštai yra vertinama jos diplomatinė misija, kai ji pirmą kartą Amerikos istorijoje oficialiai pavadavo prezidentą lankydamasi keturiuose Afrikos valstybėse.

Kai š. m. kovo mėnesyje, savo gimtadienio išvakarėse, ponija Nixon kalbėjosi su Baltųjų Rūmų korespondentais parodydama jiems ankstyvesniųjų prezidentų naudotus daiktus, kurie bus rodomi dabar Baltuosius Rūmus lankantiems turistams, buvo paklausta kokią ji žino paslaptį jaunystei išlaikyti, atsakė, kad ji yra apdovanota stipria sveikata, esanti visuomet užimta ir todėl neturinti laiko pasenti. Tuo metu atvykę į prezidentūrą turistai, pamatę ponią Nixon, tiesė į ją rankas pasisveikinti, prašė jos autografų. Ji mieliai sveikinosi, kalbėjosi ir pasirašinėjo ant Baltųjų Rūmų katalogų ir atskirų popierio lapelių. Bet čia įvyko netikėtas incidentas—vienas jaunuolis, buvęs turistų minioje, jai pakijo pasirašyti neužpildytą čekį. Tik pasirašiusi tai pastebėjo ir tuojau perbraukė savo parašą. Jai pasitraukiant iš salės turistai ir ten buvę korespondentai entuziastingai šaukė linkėdami laimingo gimtadienio — 'Happy birthday, Mrs. Nixon'!

S V E I K I N A M E
LIETUVIŲ MOTERŲ
KLUBŲ FEDERACIJA
2 5 M E T Ų
JUBILEJAUS PROGA!

"Moters" redakcija

• MOTERYS PASAULYJE

JUZĖ DAUŽVARDIENĖ

Mirusio gen. konsulo dr. P. Daužvardžio našlę J. A. V. valstybių departamentas pripažino Lietuvos garbės konsule. Juzė Daužvardienė gimė Worcester, Mass. J. A. V. Studijavo psichologiją ir socialinius mokslus, baigė teisių fakultetą Northeastern University School of Law. Aktyviai dalyvauja lietuviškoje visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje. Daug rašo angliškoje spaudoje apie lietuviškus papročius ir tradicijas; paruošė lietuviškas televizijos programas ir parodas apie šiaudinius eglių papuošalus, kurios vyksta Museum of Science and Industry. 1952 m. Women's Advertising Club buvo nominuota tų metų pasižymėjusia moterim.

WASHINGTONO "PUŠYNO" DRAUGOVĖ KAZIUKO MUGĖ.

Washingtono "Pušyno" draugovės skautės suruošė prieš Velykas Kaziuko Mugę į kurią atsilankė didelis būrys vašingtoniečių ir baltimoriečių, o taip pat ir amerikonų lietuvių draugų. Išsamus ponios Phyllis O'Neil straipsnis apie Kaziuko Mugę, lietuvių skaučių veiklą, šeštadieninę lituanistinę mokyklą, bei pavergtą Lietuvą tilpo vietinėje Amerikos spaudoje, "The Prince George Post" š. m. kovo mėn. 30 dienos numeryje.

Susirinkusieji turėjo progos pamatyti iškilmingą draugovės sueigą, "paukštyčių" įžodžio ceremonijas, pasivaišinti skaniais lietuviško maisto gaminiais: koldūnais, kugeliu, kepsniais - pyragais ir atsigaihvinti gira, o taip pat galėjo įsigyti gražių velykaičių ir skaučių pagamintų įvairių rankdarbių. G. K.

LIETUVIŠKA VEIKLA WASHINGTONE

"Pušyno" draugovės draugininkė Regina Petrutienė (kairėje), p. O. Bačkienė ir Dr. S. Bačkis — Liet. pas. patarėjas. Nuotrauka p. Phyllis O'Neil

“A garland of rue” — Rūtų vainikas, leidinys apie lietuvių meilės dainas, paruoštos Kanados valstybinio muzėjaus pareigūno **Kenneth Peacock**, jau išėjo iš spaudos. Dainas surinko iš Kanados lietuvių patį autorius, talkinamas **Danutės Rautiš**. Pastaroji telkė ne tik medžiagą, bet ir dainininkes, įdainavusias magnetofono juoston retas liaudies dainas, ypač sutartinės, ir atliko vertimus. Taipgi daug prisidėjo **Dalia Viskontėnė** ir velionis **Stepas Kairys**. Leidinyje, turinčiame 60 psl., sudėtos 28 dainos su gaidomis, angliškais vertimais ir pasiūkinimais. Įvadė duotas trumpas žvilgsnis į Lietuvos kultūros, ypač dainų istoriją, muzikinis jų vertinimas, pabrėžiant sutartinės originalumą. Be to, pridėtos 4 plastikinės plokštelės. Knyga išleista 1971 m. Kanados valstybinio muzėjaus folkloro skyriaus Otavoje. Gaunamas: National Museums, Marketing Services Division, Room 926, Century Building, 360 Lisgar Street, Ottawa, Ont., Canada, K1A 0M8. Kaina — \$4.25. Užsakant knygą reikia pridėti ir čekį.

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinė Sąjunga (LKMOPS) tarptautinėje veikloje. 1971 m. lapkričio mėn. 14 d. New Yorke įvyko Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos (LKMOPS) Tarybos suvažiavimas. Be eilės kitų suvažiavimo darbotvarkės punktų, buvo svarstomi ir LKMOPS tarptautinės veiklos klausimai.

LKMOPS atstovė tarptautiniams ryšiams B. Šlepetytė-Venskuvienė (gyv. Paryžiuje) atsiuntė suvažiavimui pranešimą, kuris liečia tarptautinę veiklą 1970—1971 m. — dviejų paskuti-

Sesuo Rosana ir p. Vasiliauskienė su dukrele.

Nuotr. J. Kasakaičio.

nių LKMOPS Tarybos suvažiavimų laikotarpyje.

K. L. Katalikių Moterų Dr. Jono Kr. par. skyriaus naujai išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkė T. Sekonienė, vicepirmininkė A. Smailienė, sekretorė A. Šimkevičienė, išdininkė R. Sirutienė, narės—G. Kripienė ir B. Čirūnienė. Ligonijų lankymą ir toliau sutiko tvarkyti M. Žekienė su O. Dementavičiene, o kavinės reikalus — M. Norkienė su B. Mangliciene.

TARPTAUTINIS EUCHARISTINIS KONGRESAS

Ateinančiais metais (1973) Australijoje, Melbourn mieste vyksta 40-tas Tarptautinis Eucharistinis Kongresas. Jis prasidės vasario 18 d., sekmadienį ir baigsis vasario 25 d. taip pat sekmadienį.

Į šį kongresą yra pažadėjęs atvykti popiežius Paulius VI. Iš lietuvių tarp jų yra pažadėję atvykti mūsų vyskupai — vysk. V. Brizgys ir vysk. A. Deksnys.

Kviečiame visus lietuvius iš įvairių kraštų dalyvauti šiame Tarptautiniame Eucharistiniame Kongrese. Tegu ir mūsų tauta pasirodo gyva, religinga ir lygiateisė dalyvauti tarptautiniame judėjime.

Kongresui jau įtemptai ruošiamasi. Yra sudarytas šiam reikalui komitetas, kuriam vadovauja Melbourno arkivyskupas J. R. Knox. Turi komitetas ir atskiros tautybės, o jų tarpe ir lietuviai.

Pirmoji kongreso diena (vasario 18) yra skiriama atskiroms tautybėms. Lietuviai savo tarpe pradės šį kongresą ir kartu atsėvės Vasario 16-tą. Popiežiaus sutikimas pramatytas ketvirtadienį, vasario 22 d.

Nors didelis Melbourn miestas — virš 2 mil. gyventojų, bet kongreso metu jo viešbučiai ir moteliai bus užpildyti. Tautybių komitetai rūpinasi savo žmones apgyvendinti pas savus tautiečius. Lietuvių Melbourn yra apie 2000 žmonių. Šimos turi patogius savo namus, kuriuose mielai priims į kongresą atvykstančius svečius. Gal ne vienas čia turi ir savo giminių ar pažįstamų. Kongreso proga bus malonu ir juos aplankyti.

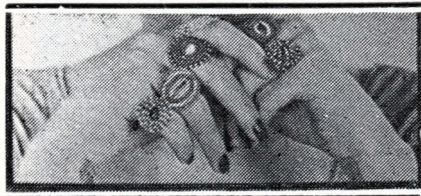
Laukiame į kongresą atvykstant kiek galint daugiau lietuvių iš įvairių kraštų. Dėl nakvynių ar kitais kongreso reikalais rašyti: Kongreso Komitetas, 18 Henry St., Kensington Vic. 3031, Australia.

Kongreso Komitetas

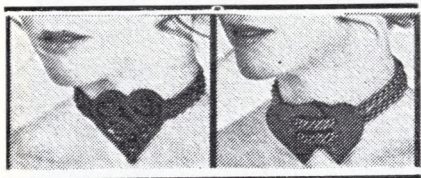
“Klumpakojis” choreografija A. Saudargienės, šokėjai — S. Zigaitytė ir A. Duoba.

Nuotr. V. H. Vilkaičio

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

PLAUKŲ UŽTERŠIMAS.

Prie vandens, žemės, oro ir kitokių užteršimų šiandien jau galima būtų prijungti ir plaukų užteršimą. Visos didmiesčiuose gyvenančios moterys susiduria su šia problema.

Kiekviena jau tikriausiai yra pastebėjusi, kad jos plaukai labiau džiūva, lengviau lūžta ir ne taip gražiai žvilga kaip prieš keletą metų. To viso priežastis yra nuolatinis plaukų užteršimas. Kaimo moterys gali savo plaukus daug rečiau plauti ir atrodyti šviežiai, tuo tarpu mieste gyvenančios savo plaukus turi plauti du ar net tris sykius dažniau.

Kas gi taip užteršia plaukus? Pagal Clairol kosmetikos firmos vyriausią tyrimų chemiką Stan Har-

dacker, mažos dalelytės besidėvinčių automobilių padangų nusėda ant mūsų plaukų. Taip pat mikroskopiniai auto alyvos lašeliai apdengia mūsų galvas ir tuo pačiu sutraukia į plaukus dulkes ir suodžius. Prie to prisideda ir kalcijaus chloridas, kuris žiemą naudojamas nutirpdyti gatvėse ledą ir sniegą. Dalis to chlorido užsiliieka gatvėse net iki gegužės ir birželio mėnesio. Kalcijaus chloridas susimaišo su natūraliais plaukų riebalais ir padengia juos tiršta mase lyg muilu, kuris net vandeny netirpsta.

Sulfuro dioksidas dideliame kiekyje ir tiesioginiame kontakte tikrai gali visai sunaikinti plaukus, bet ir smulkios dalelytės dulkių, suodžių ir smėlio, kurių pilna miesto gatvėse ir ore kenkia plaukams, ypač jei jie neatšargiai šukuojami ar šepetiuojami. Galbūt sunku patikėti, bet plaukai yra trapūs ir švelnūs ir gali būti lengvai sudraskomi, išraunami arba suskaldomi. Dažnai žmonės be reikalo drasko plaukus šukomis ir šepėčiais arba trindami šiurkščiai rankšluosčiu. Žinoma, plaukams neskauda, todėl jie gali būti lengvai sužalojami.

Plaukams reikalinga tokia pati švelni ir atydi priežiūra kaip ir veidui. Šių dienų užterštame pasaulyje turi būt atsižvelgta į dvi būtinas sąlygas: plaukams reikia naudoti specialią kosmetiką (conditioner) ir parinkti švelnų šampūną, geriausiai su lanolinu ar

Dažnai plaunami plaukai praranda reikalingą drėgmę, nes natūralūs riebalai nuo plaukų paviršiaus nuplaunami. Kol kas dar neišrastas toks šampūnas, kuris nuimtų nešvarumus ir paliktų natūralų riebalą. Todėl plaukams reikalingas papildomas riebalų kiekis. Šiandien rinkoje yra įvairių įvairiausių šampūnų su lanolinu ir proteinais, kurie yra būtini gerai plaukų priežiūrai.

Kad išvengus arba bent sumažinus

proteinais, norint išvengti plaukų nusausinimo.

Stan Hardacker atkreipia dėmesį, kad tarp natūralaus plaukų riebalų ir drėgmės yra didelis skirtumas. Riebalai yra gaminami glandų esančių prie plaukų šaknų, jais plaukai padengiami iš viršaus. Ilgi plaukai, plaunami dažnai, nespėja per trumpą laiką pasidengti riebalais iki pat galu. Tad jiems reikalinga plaukų kosmetika.

Drėgmė plaukuose yra dalis plauko audinio, randama visose kūno celėse. Sveiki plaukai visada palaiko pakankamą kiekį natūralios drėgmės, nes juos apsaugo išviršinis riebalų sluogsnis. Tokie plaukai niekad neperdžiūva, nelūžta ir išlaiko elastingumą. Sausi ir nutriušę plaukai reikalauja dėmesio ir ypatingos priežiūros.

plaukų užteršimą, patartina einant į miestą apdengti galvą šaliu, skarele ar skrybėle. Plaukus galima plauti dažnai, bet tik pritaikytu ir riebalus atstatančiu šampūnu. Išplovus plaukus, reikia gerai išskalauti, kad neliktų šampūno. Niekad nepatartina plauti plaukų karštu vandeniu. Reikia naudoti tik kūno temperatūros vandenį. Kartais vanduo ištirpina natūralų riebalą ir perdžiovina plaukus. Tokie sausi plaukai lūžta ir sunkiai sugarbanuojami. Niekada nereikia užsukti plaukų ant volelių nakčiai. Voleliai įtempia plaukus ir jie greitai pradeda skilti. Taip pat negalima sukli labai kietai arba vaikščioti su voleliais pusę dienos. Tuo būdu plaukai išstampomi, jie praranda elastingumą ir visiškai nebelaiko garbanų.

KAIP APSAUGOTI ANTIKUS.

Kiekvienuose namuose rasime bent keletą vertingų objektų, kaip baldai, paveikslai, indai, kurie yra branginami ir saugomi dėl savo estetiškos ar sentimentalios vertės. Dažnai jie įvairiai sunaikinami: baldai suskyla ar būna subraižomi, indai sudūžta, paveikslai pagelsta ar išblunka. Pasitaiko, kad tie branginami antikvai dar labiau sugadinami mėginant pataisyti. Svarbesnius pataisymo darbus geriausiai palikti profesionalams. Susipažinę su medžiagomis ir sąlygomis, kuriuose antikvus galėsime apsaugoti, mažesnes pataisymo operacijas galėsime atlikti patys.

Medis yra pagrindinė mūsų aplinkos medžiaga. Medį baldams jau naudojo senosios egiptiečių dinastijos. Sakoma, kad medžio siela gyvena šimtmečiais. Net ir šiandien modernios sintetinės medžiagos negali medžio atstoti.

Baldų gamybos istorijoje matome vartotą įvairiausių medį, pradedant importuotu egzotišku mahagony, baigiant stipriu ažuolu ir šakota pušim.

Didžiausias medžio priešas yra drėgmė ir persausas butas. 75 l. temperatūra be dirbtinio drėkinimo baldams persausa ir sukelia medžio trūkumą. Neturint elektrinio drėkintuvo patartina ant radiatorių laikyti indus su vandeniu. Tiesioginė saulė taip pat sukelia medžio trūkumą ir išblunkina spalvą. Senus pirktus baldus, kurių grožis dažnai slepiasi po nešvarumų sluogsniu, galima atnaujinti nu-

plauçant linų (linseed) aliejaus acto ir terpentino mišiniu. Baldus su pinto šiaudo išbaigimu galima plauti muiluotu vandeniu, naudojant kempinę. Odinius baldus geriausiai valyti grynu muilu ir vandeniu, ko mažiau sušlapinant. Surūdijusios rankenos ir apkaustymai geriausiai išsukti ir ištepti alyva, tada išvalyti su terpentinu ir vėl lengvai ištrinti alyva.

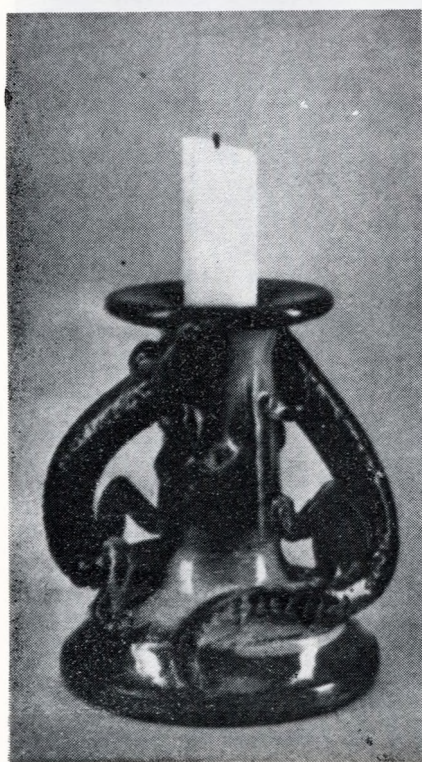
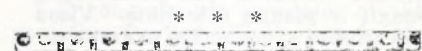
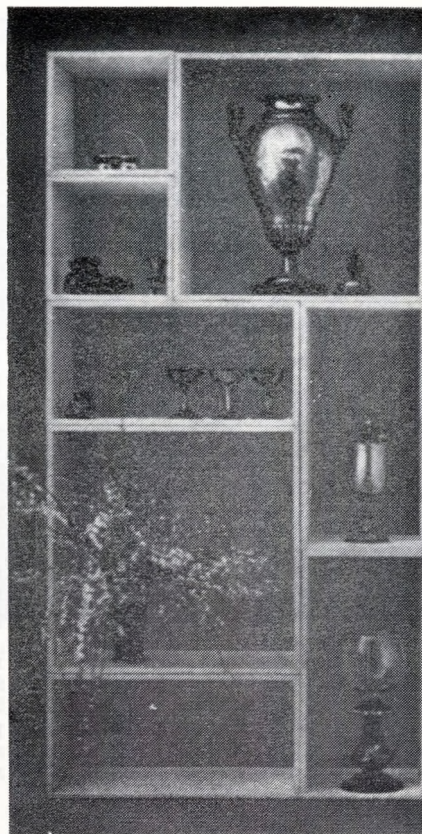
Metalo išlaikymas ir valymas antikvų mėgėjams taip pat sukelia problemų. Sidabruui, variui, plienui, bronzai ir kitiems metams reikia skirtingos valymo technikos. Sidabras yra vienas iš seniausių brangiųjų metalų, jo likučių randama senovės egiptiečių kapuose. Anglijos sidabro kalėjai gamino gražiausių dirbinių, kurių yra nemažai išlikusių. Sidabrą geriausiai valyti skysčiais ir minkšta medžiaga, nes kitoki šveitimai subraižo paviršių. Sidabrą geriausia laikyti sausoje, vėdinamoj vietoj, suvyniojus į minkštą popierių. Ilgiau pastovėje rūdys išgraužia į metalus. Prieš pradėdant valyti rūdis geriausiai atmirkyti alyvoje.

Šiuo metu gaminamas stiklas paprastai būna atsparus gedimui, bet antikvinis stiklas kartais turi lyg perlines dėmes arba "verkiandžio" stiklo dėmes. Geriausiai nuo tų ligų stiklą apsaugosime laikant jį sausoje, vėdinamoj vietoj. Drėgnoj vietoj stiklas gali pats sutrukti.

Enamelė yra spalvotas stiklas, naudojamas papuošalams ir įvairiems dekoratyviniams indams. Enamelė bijo staigių temperatūrų pasikeitimų. Geriausia valyti vandeniu ir muilu. Jei gu pradeda trupėti, geriausiai sutvirtinti patepant laku.

Ivory kaulas yra naudojamas peiliams ir įvairioms pjaustymo figūroms. Ivory geltonuoja, bet tai senumo pažymys. Išaltinti galima su whiting (calcium carbonate) ir peroksido mišiniu. Ivory bijo karščio ir mirkymo vandeny.

Paveikslai yra vieni iš brangiausių meno vertybių. Didieji praeities menininkai ir mūsų laikų dailininkai spalvomis paveiksluose įamžino savo inspiracijas ir vizijas. Paveikslai yra tapomi įvairia technika, naudojant skirtingas medžiagas. Norint paveikslą valyti ar re tauruoti reikia gerai su tuo paveikslu technika susipažinti. Tik 30—40 metų aliejinis paveikslas galima valyti baltu spiritu. Primityvus paveiklo valymo būdas — naudoti bulvę, šviežią duoną ar svogūną. Pagrindinis paveikslų defektas yra sutrukinėjęs paviršius, kurio, deja, negalima pataisyti. Tempora paveikslai yra patvariausi. Pav. ikslams gerai išlaikyti svarbu ir kambario drėgmė ir apšvietimas. Nuclatinė saulė arba visai tamsus kambarys pakeis paveikslų spalvą. Ideali kambario drėgmė 50 — 60%. Nuėmus paveikslus nuo sienų, apsaugoti apdengiant storu popieriumi, kad vieni nuo kitų nenusibraizytų.

• Šeiminių kampelis

VEDA L. MURAUŠKIENĖ

Vasariniai gėrimai

1. Juodųjų serbentų sunką (2 puodukai) sumaišyti su šaltu pienu (2 puodukai), įdėti vieną trynį ir išplakti su mašina (blender, mixer).
2. Pasukas (2 puodukai) ir raudonųjų burokėlių sunką (1 puodukas) išplakti su mašina, paskoninti su citrina ir medumi.
3. Smulkiai sukapti 2 arb. šaukštelius petražolių, pridėti 2 šaukštus grietinės, ½ puoduko pieno, 1 šmotuką ledo, paskoninti — Worcester-sauce ir curry, viską išplakti su mašina.
4. Morkų sunką (1 puodukas), citrinos sunką (1 arb. šaukštelius), grietinius ledus (1 puodukas), viską išplakti su mašina.
5. Pamidorų sunką (1 puodukas), pieną (vienas puodukas), citrinos sunką (1 arb. šaukštelius), 1 kiauš. trynį, paskoninti — druska; petražolėm, viską išplakti su mašina.

Kiaušiniai lizdeliuose

- 3 šaukštai sviesto,
  - 1 šaukštas kapoto svogūno,
  - 1 šaukštas kapotų petražolių,
  - 3 puodukai sugrūstų bulvių,
  - 6 kiaušiniai,
- truputis druskos, tarkuoto sūrio.
Su vienu šaukštu sviesto pakepinti svogūną. Pridėti kapotas petražoles, šaukštą sviesto ir įmaišyti į bulvių košę. Košę gerai išplakti. Apvalų ar ketvirtainį kepimo indą ištepti sviestu ir į jį išdėti košę, išlyginti ir su šaukštu padaryti šešias duobutes — lizdelius. Į kiekvieną lizdelį įleisti po kiaušini. Apiberti druska, tarkuotu sūriu ir po truputį uždėti likusį sviestą. Kepti vidutinėje temperatūroje 375 l. apie 20—25 minutes.

Cinamono pyragas

- ¾ puoduko sviesto ar margarino,
  - 1 puodukas cukraus,
  - 2 šaukšteliai vanilės,
  - 3 kiaušiniai,
  - 1 kiaušinio trynys,
  - 1 puodukas pieno,
  - 3 puodukai miltų,
  - 1 šaukštas kepimo miltelių,
- Pabarstymui: sausainių ar duonos trupinių,
1 kiaušinio baltymas,
3 šaukštai cukraus,
2 šaukštai cinamono,

Sviestą ir cukrų išplakti elektrine mašinėle (5—6 minutes). Sudėti vanilę ir 4 kiaušinių trynius, paplakti dar 3 minutes. Miltus su kepimo milteliais persijoti, dėti į išplaktą masę pakaitomis su pienu vis pamaišant. Visus miltus sudėjus dar paplakti apie porą minučių. 3 kiaušinio baltymus išplakti atskirai iki standžios putos ir lengvai viską sumaišyti.

Kepimui formą naudoti ketvirtainę (9x12 incų), patepti riebalais ir pabarstyti trupiniais. Išdėjus masę, viršų patepti lengva išplaktu kiaušinio baltymu ir apiberti cinamomu sumaišytu su cukrumi. Kepti prie 375 l. apie 40—45 minutes. Atvėsinti formoje.

Obuolių pyragas

- ½ puoduko riebalų,
  - ½ puoduko balto cukraus,
  - ½ puoduko rudo cukraus,
  - 1 kiaušinis,
  - 1½ puoduko miltų,
- po ½ šaukšteliu: kepimo miltelių, kepimo sodos, druskos ir cinamono,
¼ šaukštelio muškato riešuto "nutmeg",
žiupsnelis gvazdikų,
½ puoduko pasukų,
1½ puoduko smulkiai pjaustytų obuolių,
Pabarstymui:
½ puoduko rudo cukraus,
½ puoduko kapotų riešutų

Šalti užkandžiai — artiškai, majonezas ir salami dešra; "vollkorn" duona

“walnuts”,

½ šaukštelio cinamono,

Riebalus ir cukrų trinti, kol masė bus grietinės pavidalo. Įdėti kiaušinių ir dar paplakti apie 3 minutes. Miltus persijoti su kepimo milteliais, kepimo soda, druska, cinamonu, gvazdikais ir muskato riešutu. Sausus produktus sudėti pamainomis su pasukomis, vis maišant. Pabaigus įmaišyti supjaustytus obuolius.

Supilti į riebalais išteptą formą ir pabarstyti miltais.

Pabarstymui: sumaišyti cukrų, cinamoną, riešutus ir lygiai apiberti formoje esančią masę. Kepti prie 350 l. apie 40—45 minutes. Galima duoti šiltą su plakta grietinele ar ledais.

Olandiškas kakavos tortas

¾ puoduko karštos stiprios kavos,

½ puoduko kakavos (Duch cocoa)

½ puoduko nesūdyto sviesto.

1 puodukas šviesaus rudo cukraus,

1 šaukštelis vanilės,

½ šaukštelio kepimo sodos-baking

soda,

½ puoduko rūgščios grietinės,

2 puodukai sijotų kepimui miltų —

pastry flour,

3 kiaušinio baltymai,

1 puodukas smulkaus cukraus —

fine granulated,

1—2 puodukai tamsaus romo,

palaistymui.

Naudoti virtą kavą arba 3 šaukštus “instant” kavos miltelių išleistų verdančiam vandenyje (¾ puoduko). Kavą ištirpinti karštoje kavoje ir leisti atvėsti.

Trinti sviestą, rudą cukrų ir vanilę, kol masė pasidarys lengva. Įdėti ke-

pimo sodą sumaišytą su rūgščia grietine. Sudėti atšalusią kavą, gerai išmaišyti; po truputį berti miltus, vis gerai išmaišant.

Kiaušinio baltymus išplakti iki putos ir plakant dėti šaukštą balto cukraus; viską lengvai įmaišyti į paruoštą masę.

Kepimui naudoti tris apvalias 8 inčių diametro formas, išteptas riebalais ir pabarstytas miltais. Kepti prie 350 l. apie 25—30 minučių. Leisti atvėsti apie 10 minučių, tada išversti ant grotelių ir gerai aplaistyti romu.

Pertepimas:

4 šaukštai kakavos,

4 šaukštai karštos kavos,

2 puodukai cukraus pudros,

4 šaukštai nesūdyto sviesto.

Kavą ištirpinti karštoje kavoje ir leisti atvėsti. Tada sudėti cukrų, sviestą ir gerai išplakti. Jeigu masė neužtektinai kieta padėti pusvalandžiui į šaldytuvą.

Kepsnius pertepus kremu, puošti smulkiais spalvotais saldainiukais.

Šokoladinis “Meringué” tortas

¾ puoduko šokolado skiedrelių —

chocolate chips,

½ puoduko kavos ar vandens,

1¾ puoduko miltų,

1 šaukštelis kepimo sodos,

½ šaukštelio druskos,

½ puoduko sviesto,

1¼ puoduko smulkaus cukraus,

2 kiaušiniai,

1 šaukštelis vanilės,

¾ puoduko pasuku,

Dėl “Meringue”:

3 kiaušinio baltymai,

1 šaukštelis vanilės,

¼ šaukštelio “cream of tartar”,

¾ puoduko cukraus,

župsnelis druskas.

Šokolado skiedreles išleisti kavoje ar vandenyje ant lengvos ugnies ir atvėsinti. Miltus persijoti su soda ir druska. Sviestą trinti su cukrum, kol masė bus lengva. Kiaušinius dėti po vieną, gerai plakant. Įmaišyti vanilę ir ištirpintą šokoladą. Sudėti pakaitomis išsijotus miltus su pasukomis. Masę supilti į dvi 8 inčių diametro apvalias formas, išteptas riebalais ir pabarstytas miltais. Kepti prie 375 l. apie 30 minučių, tada sumažinti karštį iki 350 l. ir dar palaikyti 15 minučių. Leisti atvėsti, prieš išverčiant ant grotelių.

“Heringue”:

Išplakti kiaušinio baltymus kartu su “cream of tartar” ir druska iki standžios putos, po truputį sudėti cukrų nuolatos plakant. Šią masę paskleisti ant iškirpto rudo popierio 7 inčių diametro apvalainio, kurį uždėti ant sausainių kepimo formos. Kepti prie 350 l. apie 20 minučių. Leisti gerai atvėsti prieš nuimant nuo popierio. Imti su spatula ir truputių kantrybės.

Pertepimui dėti ant lėkštės vieną šokoladinį kepsnį, tada “meringue” ir vėl šokoladinį.

Pertepimas:

⅓ puoduko šokolado skiedrelių,

3 šaukštai medaus,

2 šaukštai vandens,

½ šaukštelio “instant” kavos

miltelių,

1½ puoduko plaktos grietinės,

Šokoladą išleisti ant lengvos ugnies, pridant medų ir vandenį. Leisti atvėsti. Sudėti kavos miltelius, plakimo grietinėle ir gerai išplakti, kad masė būtų tinkamo tirščio pertepimui, ta pačia mase aptepti viršų ir šonus.

* * *

Šie kepinių receptai yra laimėję premijas. Laimėtojai duoda sekančius patarimus:

1) Paruoškite kepimo formas prieš pradėdami maišyti kepsnius. Formų ištepimui geriau naudoti taukus arba aliejų, nes sviestas dažnai pritraukia.

2) Prieš pradėdami maišyti, patartina, kad produktai kaip, kiaušiniai, pienas, sviestas ar kiti riebalai būtų kambario temperatūros.

3) Geriau naudoti kuo smulkesnį cukrų ar net vaisių cukrų.

4) Išplaktus kiaušinio baltymus į masę reikia visuomet lengvai įmaišyti ranka, tik ne mašinėle.

5) Svarbiausia yra tikslus produktų svoris, ypačiai miltų, nes dažnai tas truputis extra miltų pagadina, pyragas būna kietas.

6) Dedant pyragą kepimui, krosnis turi būti įkaitinta iki reikalingos temperatūros.

7) Visuomet prieš pradėdami kepti perskaitykite receptą bent porą kartų.

8) Išidėmėkite reikalingus produktus, bei matavimo įrankius, taip pat reikalingą kiekį indų.

9) Plakant kiaušinio baltymus mašinėlės voleliai turi būti švarūs.

10) Receptai, kurie reikalauja didesnio kiekio kiaušinių, geriau naudoti vidutinio dydžio. Kepsniui pasi sekus pasižymėkite kokio dydžio kiaušinius naudojote: mažus, vidutinius ar didelius.

• Atsiųsta paminėti

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo žurnalas; leidžia — ALB Švietimo Taryba; vyr. redaktorius — Petras Maldeikis; adresas — 7031 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629 U. S. A.; prenumerata metams — \$2.

Naujoji Viltis — politikos ir kultūros žurnalas; red. kolegijos pirm. **Dr. J. Balys**; leidėjai: L. S. I. K. Neo-Lithuania ir A. L. T. S.; administracijos adresas: 7150 So Spaulding ave, Chicago, Ill. 60629, U. S. A. prenumerata: 4 doleriai metams (du numeriai).

Medicina — Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų S-gos žurnalas; vyr. red. **H. Armanas, M.D.**—1934 Wilkens Ave. Baltimore, Maryland, U.S.A. 21223; adm. **J. Vytyvienė, D. D. S.** — 85 — 29 96th, Woodhaven, N. Y. U.S. A. 11421; metinė prenumerata — 10 dol. (3 nr.).

Mintis — politikos ir kultūros žurnalas; leidžia Liet. Socialdemokratų Partijos Užs. delegatūra; redaguoja red. komisija, vyr. red. J. Vilčinskas; adresas: 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11. Great Britain; vieno numerio kaina 2 dol.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J. Redakcijos nariai: Dalia Aleknienė, Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Eglė Juodvalkytė, Vytautas Kasniūnas, Virgilijus Kaulius, S.J., Algimantas Kezys, S.J., Marija Smilgaitė, Nijolė Užabalienė

Vaišvilkas — Juozas Kralikauskas; Lietuviškos Knygos Klubo leidinys — 1971 m., istorinis romanas, trečia serijinė knyga (Titnago Ugnis — 1962 m. ir Mindaugo nužudymas 1964 m.); 234 pusl.; kaina — 4,50 dol.

“Trys J. Kralikausko romanai, nors surišti istorinių įvykių, kiekvienas turi gana savitą sukirpimą, savitus akcentus ir savitą įvykių įtampas lauką” K. Bradūnas.

Ilgiosios Tavės — Antanas Skirka; pasakojimų ir legendų rinkinys — išleido Žemaičių Knygos mėgėjų ratelis Gintaras Nr. 3, Australijoje; aplanką piešė inž. A. Jakštas; tiražas 750 egz.; kaina — 3 dol.; 176 pusl.

Viena Saulė Danguje — Marija Jurgita Saulaitytė; eilėraščių rinkinys; 94 pusl.; dailininkė — Zita Sodeikienė; išleido Akademines Skautijos Leidykla Gaiva.

200,000,000 and Lithuania — Algirdas Gustaitis; informacinis leidinys anglų kalba; išleido L. B. Los Angeles skyr. jaunimo sekcija.

Lietuvių Dienos — mėnesinis iliustruotas lietuvių-anglų kalbomis lietuvių kultūros ir visuomeninio gyvenimo žurnalas; vyr. redaktorius — Bern. Brazdžionis; leidėjas — A. Skirius; adresas — 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, USA.; prenumerata metams — \$8.

Skautija — Lietuvių Skautų sąjungos vadovybės biuletėnis; redaguoja redakcinis kolektyvas: A. Saulaitis, R. Gudaitienė, Č. Kiliulis; administracijos adresas: K. Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mass. 02124, U.S.A.

Krivulė — Vak. Europos Lietuvių Sielovados leidinys; red. kun. P. Celišius; 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany; vieno nr. kaina — 0.35 dol.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Sersys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. U. S. A. 06260.

Ateitis — Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Leidinys; red. kolektyvas; red. adresas: 7121 South Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629, U. S. A.; prenumerata 7 dol. metams (10 numerių).

Museum Review — Balzeko Lietuvių Kultūros Muzėjaus Čikagoje Biuletėnis.

Vinco Mykoliaičio - Putino laiškai Australijon — sesei Magdalenai Slavėnienei ir jos šeimai, 1957 — 1967; 72 pusl., iliustruota šeimos fotografijomis; redagavo J. Janavičius; Australijos L. B. Canberros ap. leidinys; tiražas: 500 egz.

Įdomus, gražiai paruoštas leidinys. Žvilgsnis į Putiną, kaip žmogų kasdieninių rūpesčių ir pragiedrulių fone.

Šaltinis—tikybinės ir tautinės minties iliustruotas žurnalas; leidžia Šv. Kazimiero S-ga ir T. T. Marijonai; redaktorius — kun. J. Matulis, M.I.C.; adresas — 16, Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 1.20 sv. (3 dol.)

Sv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O.F.M.; administratorius — T. S. Rapolas, O.F.M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. U.S.A. 04046.

We will conquer the world — by **Liudas Dovydnas**; išleido Romuva, New York; 219 pusl. Kaina nepažymėta.

Laužai ir Kibirkstėlės — O. B. Audronė, Ona Tamulevičiūtė-Balčiūnienė; eilėraščiai vaikams; dail. A. Bartytė (viršelis), dail. P. Osmolskis (teksto iliustracijos); 98 pusl.; kaina 4 dol.

(Mokyklos gali užsiakyti už 3 dol: Immaculata Press, Putnam, Conn., U. S. A. 06260 ir pas autorę O. Balčiūnienė, 72 Plymouth Str. Newark, N. Y., U. S. A. 07106). Graži dovanėlė mūsų mažiesiems.

Jaunystės Atsiminimai — **Vladas Požela**; Amerikos Lietuvių Socialdemokratų S-ga, Literatūros Fondas 1971; 335 pusl.; kaina 4 dol.; spausdino Nida Press, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PU, St. Britain; viršelis — K. Čerkeliūno.

GARBES PRENUMERATOS.

Balčiūnienė M., Woodhaven, N. Y., Balsienė R., New York, N. Y., Bičiūnienė G., Chicago, Ill., Daniliūnienė I., London, Ont., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Diminskienė E., Chicago, Ill., Gradinskienė O., Chicago, Ill., Griškelienė O., Chicago, Ill., Gudaitienė E., Chicago, Ill., Kačinskienė E., Bethesda, Md., Kalnina A., Gananoque, Ont., Kazickienė A., New Rochelle, N. Y.,

Keršienė D., Toronto, Ont., Kriaučiūnienė M., Toledo, Ohio, Kronienė E., Dundas, Ont., Leonienė I., Palos Park, Ill., Lukienė A., Toronto, Ont., Masaitienė E., Havre de Grace, Md., Matulionienė O., Plattsburg, N. Y., Merkevicienė M., Omaha, Nebr., Mickeliūnienė E., Richmond Hill, N. Y., Raulinaitienė V. B., Pittsburg, Pa., Sajauskienė J., Warren, Mich., Sakalienė V., Chicago, Ill., Simonaitienė O., Cicero, Ill., Stoškuvienė M., Chicago, Ill., Timmerman T., Winnipeg, Manitoba, Urbonienė S., Detroit, Mich., Valiukonienė E., So. Boston, Mass., Veližienė E., Chicago, Ill., Žibienė K., Peterson, N. J., Zubrickienė E., Kankakee, Ill.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$25.00 — K. L. Kat. Moterų Dr-jos Hamiltono Skyrius, Hamilton, Ont., K. L. K. Moterų Dr-jos Londono Skyrius, London, Ont., Liet. Lėšų Telkimo Skyrius, London, Ont.

\$10.00 — Raišienė J., Chicago, Ill., Zubienė A., Suva, Fiji Islands.

\$5.00 — Krasauskienė E., Chicago, Ill., S. M. Rita, Thompson, Conn.

\$4.00—Bukšnienė A., Omaha, Nebr.

\$3.00—Arštikaitienė M., Brampton, Ont., Banėnienė B., Philadelphia, Pa., Čepukienė B., Pickering, Ont., Dundarėnė V., Toronto, Ont., Selikienė T., Waterbury, Conn., Svtelienė M., Baltimore, Md.

\$2.00 — Augaitytė J., Philadelphia, Pa., Čepaitienė B., Etobicoke, Ont., Daunienė L., Ottawa, Ont., Dranginienė A., Longueuil, P. Que., Eidenienė E., Des Plains, Ill., Garbauskienė K., Great Neck, N. Y., Griziėnė A., Waukegan, Ill., Grušienė, Wawa, Ont., Hofmanienė L., Chicago, Ill., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Kindurienė O., Gulfport, Fla., Kižienė A., Chicago, Ill., Kuzmienė P., London, Ont., Maletienė A., Chicago, Ill., Merkienė J., Chicago, Ill., Ofrossimow S., Brookline, Mass., Pabilionienė I., Omaha, Nebr., Paltarokienė S., Cicero, Ill., Seirienė E., Belleville, Ont., Simkienė P., Toronto, Ont., Sisiėnė J., Union, N. J., Sodeikienė L., Cicero, Ill., Tociiauskiėnė V., Chicago, Ill., Urbonienė B., Gulfport, Fla., Valienė O., Detroit, Mich., Zemgulienė L., Chicago, Ill.

\$1.00 — Abromaitienė A., Toronto, Ont., Atkočaitienė A., Parma Hts., Ohio., Bagdziūnienė N., Verdun, P. Quobek, Banelienė I., Woodhaven, N. Y., Čiakienė E., E. Chicago, Ind., Dabregienė S., Brockton, Mass., Dapšienė E., Omaha, Nebr., Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Giedraitienė A., Hamilton, Ont., Heningienė Z., Detroit, Mich., Juozapavičienė B., Chicago, Ill., Lapienienė V., Delhi, Ont., Lukoševičienė O., Woodhaven, N. Y., Mikulienė U., Westchester, Ill., Misevičienė V., Toronto, Ont., Novickienė B., Ozon Park, N. Y., Norkienė M., Chicago, Ill., Racevičienė N., Islington, Ont., Rajeckienė Z., Waterford, Conn., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Šablauskienė O., San Pedro, Calif., Šaulienė M., Paterson, N. J., Stančikienė Z., Toronto, Ont., Sušinskienė I., Cleveland, Ohio, Vasiėnė O., Cleveland, Ohio, Vilkauja S., Chichago, Ill., Vindašienė E., Delhi, Ont., Žilvytienė M., Tillsonburg, Žmuidžienė J., Rochester, N. Y.